

**ГО «МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР
РАЗВИТИЯ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»**

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ «ИНТЕРНАУКА»

Сборник тезисов научных трудов

**VI МЕЖДУНАРОДНАЯ
НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:
«НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ:
ПАРАДИГМА ИННОВАЦИОННОГО
РАЗВИТИЯ»**

«15» февраля 2021

**Прага, Чехия
2021**

**ГО «МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР
РАЗВИТИЯ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»**

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ «ИНТЕРНАУКА»

Сборник тезисов научных трудов

VI МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:

**«НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ:
ПАРАДИГМА ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ»**

«15» февраля 2021

Збірник тез наукових праць

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ:

**«НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ:
ПАРАДИГМА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ»**

«15» лютого 2021

Abstracts of scientific papers

VI INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE:

**«SCIENTIFIC RESEARCH: THE PARADIGM
OF INNOVATIVE DEVELOPMENT»**

February 15, 2021

**Прага, Чехия
2021**

ББК 20
УДК 001
НЗ45

НЗ45 Научные исследования: парадигма инновационного развития: сборник тезисов научных трудов VI Международной научной конференции (Прага, Чехия, «15» февраля 2021 года) / ГО «Международный научный центр развития науки и технологий», 2021. — 66 с.

В сборнике представлены материалы VI Международной научной конференции: «Научные исследования: парадигма инновационного развития».

Материалы публикуются на языке оригинала в авторской редакции.

Редакция не всегда разделяет мнения и взгляды автора. Ответственность за достоверность фактов, имен, географических названий, цитат, цифр и других сведений несут авторы публикаций.

При использовании научных идей и материалов этого сборника, ссылки на авторов и издания являются обязательными.

© Авторы статей, 2021

© ГО «Международный научный центр развития науки и технологий», 2021

© Издательский дом «Интернаука», 2021

Организационный комитет

Глава организационного комитета: **Коваленко Дмитрий Иванович** — кандидат экономических наук, доцент (Киев, Украина)

Заместитель главы организационного комитета: **Русина Юлия Александровна** — кандидат экономических наук, доцент (Киев, Украина)

Раздел «Экономические науки»:

Член организационного комитета: **Вдовенко Наталия Михайловна** — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Гоблик Владимир Васильевич** — доктор экономических наук, кандидат философских наук, профессор, Заслуженный экономист Украины (Мукачево, Украина)

Член организационного комитета: **Захарин Сергей Владимирович** — доктор экономических наук, старший научный сотрудник, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Зелиско Инна Михайловна** — доктор экономических наук, профессор, академик Академии экономических наук Украины (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Зось-Киор Николай Валерьевич** — доктор экономических наук, профессор (Полтава, Украина)

Член организационного комитета: **Курило Людмила Изодоровна** — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Мухсинова Лейла Хасановна** — доктор экономических наук, доцент (Оренбург, Российская Федерация)

Член организационного комитета: **Ниценко Виталий Сергеевич** — доктор экономических наук, доцент (Одесса, Украина)

Член организационного комитета: **Охрименко Игорь Витальевич** — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Рамский Андрей Юрьевич** — доктор экономических наук, професор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Белялов Талят Энверович** — кандидат экономических наук, доцент (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Скрыньковский Руслан Николаевич** — кандидат экономических наук, член-корреспондент Украинской академии наук (Львов, Украина)

Член организационного комитета: **Peter Bielik** — Dr. hab. (Словацкая Республика)

Член организационного комитета: **Eva Fichtnerová** — University of South Bohemia in ČeskéBudějovice (Чешская Республика)

Член организационного комитета: **József Káposzta** — Dr. hab. (Венгрия)

Член организационного комитета: **Henrietta Nagy** — Dr. hab. (Венгрия)

Член организационного комитета: **Anna Törő-Dunay** — Dr. hab. (Венгрия)

Член организационного комитета: **Mirosław Wasilewski** — Dr. hab., Associate professor WULS-SGGW (Польша)

Член организационного комитета: **Natalia Wasilewska** — Doctor of Economic Sciences, professor UJK (Польша)

Раздел «Юридические науки»:

Член организационного комитета: **Аристова Ирина Васильевна** — доктор юридических наук, профессор (Сумы, Украина)

Член организационного комитета: **Бондаренко Игорь Иванович** — доктор юридических наук, профессор (Братислава, Словацкая Республика)

Член организационного комитета: **Галуцько Валентин Васильевич** — доктор юридических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Гиренко Инна Владимировна** — доктор юридических наук, доцент (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Глушков Валерий Александрович** — доктор юридических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Головко Александр Николаевич** — доктор юридических наук, профессор, заслуженный юрист Украины (Харьков, Украина)

Член организационного комитета: **Грохольский Владимир Людвигович** — доктор юридических наук, профессор (Одесса, Украина)

Член организационного комитета: **Калюжный Ростислав Андреевич** — доктор юридических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Клемпарський Николай Николаевич** — доктор юридических наук, профессор (Кривой Рог, Украина)

Член организационного комитета: **Лоредана Джани Агуире** — доктор права, профессор (Итальянская Республика)

Член организационного комитета: **Лоренцмайер Штефан** — доктор юридических наук, профессор (Аугсбург, Федеративная Республика Германия)

Член организационного комитета: **Макарова Тамара Ивановна** — доктор юридических наук, профессор (Минск, Республика Беларусь)

Член организационного комитета: **Мельничук Ольга Федоровна** — доктор юридических наук, доцент (Винница, Украина)

Член организационного комитета: **Овчарук Сергей Станиславович** — доктор юридических наук (Запорожье, Украина)

Член организационного комитета: **Омельчук Василий Андреевич** — доктор юридических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Остапенко Алексей Иванович** — доктор юридических наук, профессор (Львов, Украина)

Член организационного комитета: **Пивовар Юрий Игоревич** — доктор философии в сфере права, доцент (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Позняков Спартак Петрович** — доктор юридических наук, доцент (Ирпень, Украина)

Член организационного комитета: **Светличный Александр Петрович** — доктор юридических наук, доцент (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Сидор Виктор Дмитриевич** — доктор юридических наук, профессор (Черновцы, Украина)

Член организационного комитета: **Таранова Татьяна Сергеевна** — доктор юридических наук, профессор (Минск, Республика Беларусь)

Член организационного комитета: **Мушенок Виктор Васильевич** — кандидат юридических наук, доцент (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Олейник Анатолий Ефимович** — кандидат юридических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Фунта Растислав** — кандидат юридических наук, доцент (Сладковичово, Словацкая Республика)

Член организационного комитета: **Химич Ольга Николаевна** — кандидат юридических наук (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Легенький Николай Иванович** — кандидат педагогических наук, доцент (Киев, Украина)

Раздел «Технические науки»:

Член организационного комитета: **Беликов Анатолий Серафимович** — доктор технических наук, профессор (Днепр, Украина)

Член организационного комитета: **Луценко Игорь Анатольевич** — доктор технических наук, профессор (Кременчуг, Украина)

Член организационного комитета: **Мельник Виктория Николаевна** — доктор технических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Наумов Владимир Аркадьевич** — доктор технических наук, профессор (Калининград, Российская Федерация)

Член организационного комитета: **Румянцев Анатолий Александрович** — доктор технических наук, профессор (Жраматорск, Украина)

Член организационного комитета: **Сергейчук Олег Васильевич** — доктор технических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Чабан Виталий Васильевич** — доктор технических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Аль-Абабнех Хасан Али Касем** — кандидат технических наук (Амман, Иордания)

Член организационного комитета: **Артюхов Артем Евгеньевич** — кандидат технических наук, доцент (Сумы, Украина)

Член организационного комитета: **Баширбейли Адалат Исмаил** — кандидат технических наук, главный научный специалист (Баку, Азербайджанская Республика)

Член организационного комитета: **Коньков Георгий Игоревич** — кандидат технических наук, профессор (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Саньков Петр Николаевич** — кандидат технических наук, доцент (Днепр, Украина)

Раздел «Государственное управление»:

Член организационного комитета: **Дегтярь Андрей Олегович** — доктор наук по государственному управлению, профессор (Харьков, Украина)

Член организационного комитета: **Дегтярь Олег Андреевич** — доктор наук по государственному управлению, доцент (Харьков, Украина)

Член организационного комитета: **Колтун Виктория Семеновна** — доктор наук по государственному управлению, доцент (Киев, Украина)

Член организационного комитета: **Мироненко Марк Юрьевич** — доктор наук по государственному управлению, профессор (Винница, Украина)

Член организационного комитета: **Степанов Виктор Юрьевич** — доктор наук по государственному управлению, профессор (Харьков, Украина)

Раздел «Педагогические науки»:

Член организационного комитета: **Кузава Ирина Борисовна** — доктор педагогических наук, доцент (Луцк, Украина)

Член организационного комитета: **Мулик Катерина Витальевна** — доктор педагогических наук, доцент (Харьков, Украина)

Член организационного комитета: **Рыбалко Лина Николаевна** — доктор педагогических наук, профессор (Полтава, Украина)

Раздел «Психологические науки»:

Член организационного комитета: **Филева-Русева Красимира Георгиева** — кандидат психологических наук, доцент (Пловдив, Республика Болгария)

Организационный комитет

Член организационного комитета: **Цахаева Анжелика Амировна** — доктор психологических наук, профессор (Махачкала, Республика Дагестан, Российская Федерация)

Член организационного комитета: **Щербан Татьяна Дмитриевна** — доктор психологических наук, профессор, Заслуженный работник образования Украины, ректор Мукачевского государственного университета (Мукачево, Украина)

Раздел «Искусствоведение»:

Член редакционной коллегии: **Симак Анна Ивановна** — кандидат искусствоведческих наук, доцент (Кишинев, Республика Молдова)

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ 1. ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ	10
Hudzyk Andrii Aspects of development in pupils of emotionality on saxophone	10
Шишлюк Євгеній Геннадійович Перші міфічно-християнські образи ромів в образотворчому мистецтві	14
СЕКЦИЯ 2. МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ.....	19
Ерошкина Татьяна Васильевна, Борисенко Светлана Сергеевна, Павлова Оксана Александровна Международная статистическая классификация болезней: история создания и развития, общая характеристика	19
СЕКЦИЯ 3. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ.....	23
Зайченко Наталія Іванівна Принцип природовідповідності виховання за іспанськими педагогічними посібниками межі XIX–XX ст.	23
Зайчук Віталій Володимирович, Пархета Людмила Віталіївна Компетентнісний підхід у навчально-виховній роботі вищого медичного закладу.....	27
СЕКЦИЯ 4. ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ	30
Ванюков Антон Андреевич Исследование процесса прямого восстановления в железо углерод содержащих композитах.....	30
Дубук Василь Іванович, Білокура Христина Володимирівна Автоматизована система управління відстеженням помилок у програмному забезпеченні.....	33
Ковівчак Ярослав Васильович, Дубук Василь Іванович, Слюсар Василь Володимирович Основні засади розробки автоматизованої системи управління процесами у розумному будинку	38
СЕКЦИЯ 5. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ	43
Тумчyshyn Yuliya Technological component of Ukrainian regions' economic security	43

Козинец Александр Николаевич Большие данные в системах управления человеческими ресурсами	47
Разумова Ганна Вікторівна, Протопопова Наталія Андріївна, Міщенко Катерина Олексіївна Роль аудиту в економічній безпеці підприємства.....	50
СЕКЦИЯ 6. ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ.....	53
Ільків Наталія Володимирівна Практичне спрямування підготовки здобувачів вищої освіти як визначальний напрям реформи юридичної освіти	53
Караханян Карина Мартинівна Глобальні тенденції розвитку альтернативної енергетики на прикладі країн Латинської Америки.....	57
Халюк Сергій Олександрович Міжнародні стандарти як фактор незалежності Вищої ради правосуддя України та відповідних органів зарубіжних країн	60
Шморгун Ярослава Олександрівна Поняття відповідальності громадянина у разі порушення законів держави з теоретико-методологічних позицій теорії держави і права	63

Секция 1. ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

Hudzyk Andrii
*Graduate Student of
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

ASPECTS OF DEVELOPMENT IN PUPILS OF EMOTIONALITY ON SAXOPHONE

The formation of the skills of playing the saxophone begins with the setting of the performing apparatus of the saxophonist — breathing, sound production, fingering, ear cushions, intonation. The performing breath of a woodwind musician is the basis of a beautiful technical playing.

Setting the ear cushion is inseparable from the auditory control of your own game. Muscle memory and hearing interact at the same time, providing the sound of the saxophone in different registers, necessary in timbre, dynamics and intonation.

Ambushur coordinates his work with other departments of the saxophonist's performing apparatus, uniting with them in a complex sound-making chain.

Of great importance for the individual adaptation of the saxophonist to his instrument is the development of various constantly interacting movements of the fingers of both hands, which provide the necessary contact with the valve-lever mechanism of the saxophone.

The formation of technical skills for playing the saxophone is inseparable from the formation of musical taste, emotional development, cultural enlightenment, which are necessary for high-quality artistic performance of musical works.

The development of the emotional-figurative sphere in schoolchildren plays a huge role in the formation of the skills of playing musical instruments.

Emotional richness of classes contributes to an increase in motivation to learn, cause the emergence of musical experiences, enrich with new knowledge.

At the same time, musical experiences are closely related to the understanding of the reproduced musical material. Therefore, understanding music is an emotional experience. Musicians usually convey the sphere of emotions using various words used synonymously: sensation, mood, feelings, affect. Emotions in music remain connected with life emotions, but are expressed in images of fantasy.

Studying the process of developing emotionality in musicians, one can come to the following conclusions:

1. Emotional comprehension of a piece of music should take place constantly and simultaneously with the technical mastery of the musical material.

2. Creation of one's own emotional program of the piece performs the function of a "super task" for the performer. The "super task" directs the search, activates consciousness, and implements automated skills. Therefore, it is advisable to start the study of a piece of music with an emotional response, search for musical representations and associations, and then move from understanding the musical image to ways of its sound embodiment.

When working on a piece of music, its concert interpretation, the main attention should be paid to the development of the student's imagination and aesthetic position.

For this, pedagogical techniques are used to activate emotional perception, imagination and imaginative thinking, the emotional-volitional sphere of the individual. In musical psychology and art pedagogy, special methods of work are described aimed at the emotional and value development of a novice musician: the method of figurative "guidance", the method of "emotional contamination" and the method of artistic display, which we used in each lesson.

The method of figurative "guidance" was used to develop the imagination and fantasy of students. Using this method, you can show various ways and techniques of artistic expression when performing a musical phrase or melody.

The student was asked to express associations, fantasies that arise when listening or playing independently. This method provides a deep insight into the emotional content of a piece of music and understanding of its artistic intent.

The method of "emotional contamination" is based on imitation and serves as a means of communication for a person. This method allows you to convey a holistic idea of the musical image, the general emotional background of the work, and then move forward to clarify the musical image and solve technical problems.

The method of artistic display helps to involve novice musicians in the world of musical images, to awaken imagination and invention.

In order to form the skills of playing the saxophone, as well as on any other musical instrument, playing methods are widely used in teaching practice. The phenomenon of play is that, being entertainment, it develops into a learning game, a creative game.

In psychology, creativity is seen as a continuation and replacement of children's play, and play as "a kind of pre-aesthetic activity."

The game serves as a source of catharsis, emotional shock, is a way of knowing the surrounding reality and oneself. The game gives rise to emotional responsiveness, helps to feel the artistic world of the work, to identify with musical heroes.

Features of the game methods used in teaching are as follows:

- educational activities are carried out according to the "rules" of the game;
- a piece of music or an exercise itself becomes a means of play;
- elements of the competition are used.

In music teaching, playing methods are widely used when practicing performing techniques of playing musical instruments, in writing (when composing endings, mirror improvisations, simple melodies).

Various tasks for the development of emotionally-shaped thinking, imagination, form an emotional-value attitude to musical activity, which ultimately affects the quality of artistic performance.

Having considered the bulk of the skills that a student needs to form at the initial stage of playing the saxophone, we identified the following: positioning the body, fingers, ear pads, performing breathing.

Investigating the pedagogical conditions necessary for their successful formation, we found out that their development is most effective in conditions of additional education; that training should begin with the correct rational formulation of the posture, performing breathing; that the technical equipment of a saxophonist requires constant and systematic studies, that the first year of learning to play the saxophone is the most difficult and most important for the successful mastering of the art of playing the saxophone.

References

1. Sommerfeldt S. and Strong W. Modeling of the player-saxophone system // Journal of the Acoustic Society of America, 1988. 82. PP. 1908–1918.

2. Gilbert J. Calculation of stationary saxophone cane oscillations using harmonic balance technique // *Journal of the Acoustic Society of America*, 1990. 88, PP. 35–41.

3. Walstein M. Estimation of clarinet reed parameters by the inverse modeling method // *Acta Acustica, combined with Acustica*, 2012. 98. PP. 629–639.

4. Rode X. Inversion of the physical model of the pipe // at the 38th Conference on Decision Making and Control (Phoenix, Arizona). 1999.

5. Fletcher N. and Rossing T. *Physics of Musical Instruments*, 2nd edition (Springer-Verlag, New York) (1998).

Шишлюк Євгеній Геннадійович

аспірант

*Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва
м. Київ, Україна*

ПЕРШІ МІФІЧНО-ХРИСТИЯНСЬКІ ОБРАЗИ РОМІВ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ

Після прибуття ромів до Західної Європи в XV ст., вони відповідали людям на запитання щодо їх походження, що вони єгиптяни з Малого Єгипту, звідки турки вигнали їх за християнську віру. В середні віки термін Малий Єгипет означав грецький регіон Пелопоннесу, поблизу гори Гіпе, де стояло місто Модоне, де з XIV ст. з'явилися великі ромські поселення. Це призвело до переконання європейців, що роми походять із стародавнього Єгипту, тому їх майже скрізь сприймали як «єгиптян» — термін, що дав початок виокремлення назви циганського народу для англійської мови. Ця легенда, яку поширювали і заохочували самі роми, мала великий вплив на художню панораму з часів Відродження і призвела до своєрідної іконографічної революції, яка бачила ромів у центрі зображуваних біблійних подій. Якби роми походили від єгиптян, вони могли б зрозуміти своє місце в біблійних сценах, що зіграло значну роль в історії Ізраїлю. У цих біженців із Стародавнього Єгипту митцями були помічені «автентичні» іконографічні риси, які могли б повністю відтворити або збагатити релігійні сцени в живописі. Особливо єгипетські або східні жінки, які фігурують у сценах Старого та Нового Заповіту були зображені на картинах та фресках як ромські жінки, які зустрічалися на вулицях Європи в своїх тогочасних традиційних смугастих халатах, східних тюрбанах, з підвісками-сережками та кучерявими смуглявими дітьми. Звернення художників до циганської іконографії було таких розмірів, що воно стосувалось не лише біблійних оповідальних контекстів, пов'язаних із Стародавнім Єгиптом або зі Сходом, а поширювалося через процес об'єднання ідей на основні епізодів Старого та Нового Заповітів, щоб скласти в цілому великий біблійний епос, розказаний і проілюстрований через своєрідну нетрадиційну для Європи зовнішність ромів.

Неповнолітній монах Нікколо да Поджибонсі, який під час подорожі до Святої Землі в 1355 р. наптовхнувся на групу сирійських ромів, які кочували поблизу Дамаску, заявив, що вони є нащадками Каїна, якого Бог засудив як «мандрівника», який був втікачем за вбивство свого брата Авеля [1, с. 107–108].

Але німецький юрист Христофор Бесольдус в середині XVII ст. справедливо зауважив, що це нонсенс, оскільки покоління Каїна було охоплено вселенським потопом [2, с. 1026].

Разом із потопом, на зорі нового людства, роми стають дійовими особами біблійного опису Буття, який розповідає про Ноя та вселенський потоп, посланий Богом для знищення корумпованого людства. Німецький вчений Генріх Корнелій Агріппа фон Неттесгейм висунув теорію про зв'язок між родиною Ноя та циганами. У своїй праці «De incertitudine et vanitate scientiarum» або «Про невизначеність і марнославство наук», опублікованій в 1527 р. в Кельні, він заявив, що роми були нащадками Каса, первістка Ноя — сина Хама [3, ch. LXV].

Від стосунків між царем Давидом і Вірсавією народився син Соломон, який стане наступником правителя, відомий своєю зустріччю з легендарною царицею Савською. Щоб догодити численним іноземним дружинам та ідолопоклонникам, включаючи дочку єгипетського фараона, цар Соломон склав «Пісню пісень», вірш про кохання для загадкової темношкірої жінки на ім'я Суламміт: «Я чорна, але я прекрасна, донька Єрусалиму». Художникам було достатньо цієї фрази, щоб увічнити героїню у дивовижних «циганських» сценах. Картина «Цар Соломон і цариця Савська» німецького художника Віца Конрада, датована 1435–1437 рр. представляє візит королеви Саби, древнього королівства в сучасній Ефіопії, до Соломона. Королева подарувала Соломону в подарунок золото, спеції та дорогоцінне каміння. На картині королева одягнена як «єгиптянка» в ромському тюрбані, обмотаному навколо голови і шиї.

Найвідоміший епізод, про який розповідається в Біблії і який став символом мудрості Соломона, відомий як «Суд Соломона». Дві жінки звернулись до царя з метою встановлення істинного факту материнства немовляти, стверджуючи, що кожна з них є матір'ю. Щоб випробувати їх, Соломон наказав розрізати дитину на дві частини і дати кожній по половині тіла немовляти. Справжня мати благала володаря віддати дитину іншій жінці, тільки щоб врятувати дитяче життя. Таким чином Соломон зрозумів хто насправді справжня мати, і повернув їй дитину. У мініатюрі «Суд Соломона», взятій з Біблії, одного з тих рукописів, що повідомляють про біблійні епізоди з ілюстраціями, що пояснюють її моральне значення. Фламандський живописний

витвір, близько 1465 р., що зберігається в Королівській бібліотеці в Гаазі, переносить глядача й читача Біблії до середньовічного суду, де сидячи на троні, цар наказує солдатам розрізати навпіл спірну дитину. Роль люблячої й турботливої матері, яка благає на колінах про помилування немовляти уособлена в циганці з традиційним для того часу ромським жіночим тюрбаном на голові [4, с. 527].

Опираючись на стародавні джерела в 1495 р. Андреа Мантенья зображає на картині місто Бетулія, яке було осаджено армією вавилонського царя Навуходносора, під командуванням генерала Олоферна, якого місцева жителька Бутелії, молода красуня Джудіт, безжалісно обезголовила після того як спокусила, заради звільнення свого міста. На картині «Джудіт і покоївка з головою Олоферна», дівчина одягнена в елегантний білий халат і блакитний плащ, тримає меч у одній руці, а в іншій — голову загарбника. Літня служниця, яка допомагає Джудіт покласти в мішок відрубану голову Олоферна, носить східний тюрбан, згорнутий на голові на циганський манер.

Юдейське царство впало в 587 р. до н.е., коли Навуходносор II захопив Єрусалим і депортував значну частину єврейського населення до Вавилону. Саме під час вавилонського полону народжується історія про Естер — дівчину, яка, приховуючи свою єврейську національність, стала улюбленою дружиною царя Агасфера, який зазвичай ототожнюється з перським царем Ксерксом. Оскільки, Аман, повірений повелителя вирішив знищити всіх євреїв у королівстві, Естер вирішила представитись королю, щоб заступитися за своїх співвітчизників. Опинившись перед володарем, вона відчула слабкість і з запамороченням сперлася на служницю, яка її супроводжувала. Король зірвався з трону, щоб допомогти бідолашній без тями взявши її на руки. Таким чином Естер вдалося врятувати свій народ, впливаючи на рішення Агасфера. У друці XIX ст. «Непритомність» Енджері Ангелі, панна непритомно падає серед служниць, що знаходяться за нею, одна з яких носить довгий смугастий циганський халат і тюрбан і з мереживом на шиї.

Знаменитий біблійний епізод розправи над невинними представляє прекрасну можливість для митців продемонструвати іконопис «єгиптян», як передчуття подальшої втечі Святого Сімейства до Єгипту, і підкреслити емблематичну прихильність жінки-циганки до своїх нащадків у такий драматичний момент. Ці образи рясніють, перш за все, мініатюрами «Книг годин» та молитовників і майже завжди збагачених мініатюрами, які розповсюджувались у великій кількості, особливо у Франції. «Різанина невинних», французького живописця і мініатюриста Жана Коломба, взята з «Книги годин» Луї д'Орлеана, близько 1490 р., що описує страшну різанину дітей за замовленням

царя Ірода з метою вбивства Ісуса. В нижній частині мініатюри дві реалістичні сцени циганських матусь, які мужньо та невпинно чинять опір солдатам, які намагаються забрати в них немовлят.

У «Розправі над невинними», мініатюрі, взятій з «Книги годин» родини Понтбріан в 1490–1500 рр., під поглядом короля Ірода, що сидів на троні, солдати виривають дітей з рук своїх матерів, щоб заколотити їх мечем. На передньому плані циганка, символічно одягнута для своєї культури, відчайдушно намагається захистити свою дитину від варварства солдата Ірода. На задньому плані зображено поспішну втечу Святого Сімейства з Палестини. У подальшій «Різанині невинних», взятій з «Книги годин» 1500 р., що зберігається в Королівській бібліотеці Гааги, ця драма зосереджена на жінці на передньому плані в класичному циганському вбранні, яка майже пропонує власну дитину нещадному солдату, який ніби хоче пожаліти немовля або, принаймні, не хоче застосовувати насилля [5, с. 236].

Одного разу сталась подія, яка не міститься в Біблії, а взята із середньовічних єврейських текстів. Мойсей виріс при дворі фараона. Який, будучи ще не розсудливою дитиною, грайливо зірвав корону з голови фараона, кинув її на землю і потоптав. Фараон, побоюючись, що в майбутньому Мойсей зможе його узурпувати, піддав дитину випробуванню, поставивши перед дитиною дві скриньки, одна з тліючим вугіллям, а інша із золотими монетами. Маленький Мойсей вибрав вугілля, взявши його частинку зубами, обпаливши собі язик, й запевнивши фараона у своїй вірності. Одним з ранніх прикладів цієї історії з циганськими згадками є ілюстрація «Мойсей топче корону» невідомого фламандця, знайдена у зразку «Speculum Historiale» або «Історичного дзеркала» французького монаха Вінсента Бове. Плетений полотнами циганський тюрбан, означає єгипетське походження головних героїв, який з'являється на дочці єгипетського царя, яка стоїть поруч із Мойсеєм, який топче корону фараона [6, с. 44].

На картині «Доказ Мойсея» Джорджоне, 1505 р., фараон сидить на високому троні в оточенні своїх сановників. Перед ним видно його доньку з Мойсеєм на руках, який дістає шматок палаючого вугілля з однієї із скриньок. Серед різних персонажів, які присутні в цій сцені, ліворуч, з'являється фігура, повернена зі спини, легко впізнавана єгиптянка-циганка за темним кольором обличчя, босими ногами, довгою сукнею, великим плащем і характерним тюрбаном, зав'язаним на підборідді. Краєвид з високими тінистими деревами ліворуч та пагорбами, замками і горами праворуч, є лише переосмисленням епохи Відродження Стародавнього Єгипту, а присутність циганки представляє хронологічну та символічну рису їх союзу.

Використання двозначного ромського образу було типовим для художників північної Європи початку епохи Відродження, що умовно було узгоджено на соціальному рівні, зображуючи ромів в різних живописних варіаціях, як «єгипетських вихідців».

Література

1. Poggibonsi (da) Nicolò, Libro d'oltremare, vol. II, Bologna 1881.
2. Besoldus Christopher, Thesaurus Practicus, Nuremberg, 1643.
3. Agrippa von Nettesheim Heinrich Cornelius, De incertitudine et vanitate scientiarum, Colonia, 1575 (ed. Orig. 1527).
4. Pincherle Giacomo, I Ghilengheri ghilia Salomuneskero, an i romani tcib, Il Cantico dei Cantici di Salomone tradotto nell'idioma zingresco, Trieste, 1875.
5. DeLorme Eleanor-DeLorme Charles, The word painted: The Five Books of Moses Illustrated by the Masters, Bloomington, 2016.
6. Bruna Denis, Gypsies first glances. Fears and fascination in medieval France, Lyon, 2014.

Секция 2. МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ

Ерошкина Татьяна Васильевна
*доктор медицинских наук, профессор,
профессор кафедры общей медицины
Днепровский национальный университет имени Олеся Гончара
г. Днепр, Украина*

Борисенко Светлана Сергеевна
*доктор философии, старший преподаватель
Днепровский национальный университет имени Олеся Гончара
г. Днепр, Украина*

Павлова Оксана Александровна
*студентка
Днепровского национального университета имени Олеся Гончара
г. Днепр, Украина*

МЕЖДУНАРОДНАЯ СТАТИСТИЧЕСКАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ БОЛЕЗНЕЙ: ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ И РАЗВИТИЯ, ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

Актуальность исследования. Заболеваемость населения — сборное понятие, которое включает в себя показатели, характеризующие уровень разных заболеваний и их структуру среди всего населения или отдельных его групп на данной территории. Медико-социальное значение заболеваемости определяется тем, что она является основной причиной смерти, временной и стойкой утраты трудоспособности, что приводит к большим человеческим и экономическим потерям общества, уменьшению численности населения, отрицательному влиянию на здоровье будущих поколений [5].

Врачами в практической деятельности применяется около 5000 диагностических терминов заболеваний [1]. Статистическая разработка

такого количества данных невозможна без рационально построенного группирования, то есть классификации и номенклатуры заболеваний, что обусловило актуальность данного исследования.

Цель работы: изучение истории создания и развития международной классификации болезней, целью, задачами и областью ее применения.

Методы исследования: анализ литературных источников и законодательных документов; статистический.

Результаты исследования. Установлено, что Международная классификация болезней (МКБ) используется как ведущая статистическая и классификационная основа в здравоохранении [2].

Целью МКБ является создание условий для систематизированной регистрации, анализа, интерпретации и сравнения данных о заболеваемости, полученных в разных странах и регионах в разное время. МКБ используется для преобразования словесной формулировки диагнозов болезней и других проблем, связанных со здоровьем, в буквенно-цифровые коды.

Впервые попытку расположить болезни систематически предпринял Франсуа Босье де Лакруа, более известный под именем Соваж (1706–1767). Работа Соважа вышла под названием «Методика нозологии» [4; 5].

Первый международный статистический конгресс, состоявшийся в Брюсселе в 1853 г., обратился к докторам Уильяму Фарру из Англии и Марну д'Эстин из Женевы с просьбой подготовить единую классификацию причин смерти, применимую на международном уровне. На втором Конгрессе, проходившем в Париже в 1855 г., Фарр и д'Эстин представили два отдельных документа, основанных на совершенно разных принципах. Конгресс принял компромиссный список, состоявший из 139 рубрик и учитывавший разработки обоих авторов.

Проект международной номенклатуры и классификации болезней был впервые утвержден в 1900 году на Международной статистической конференции в Париже.

Начиная с 1962 г. в большинстве стран используется международная классификация болезней, травм и причин смерти, которая периодически пересматривается и утверждается специальным комитетом экспертов по медицинской статистике [5]. Международная конференция по её десятому пересмотру была проведена ВОЗ в Женеве в сентябре-октябре 1989 г. и утверждена III Ассамблеей ВОЗ 1 января 1993 года [3]. Главное нововведение в МКБ-10 — это использование алфавитно-цифровой системы кодирования.

МКХ-10 состоит из 21 класса заболеваний [4].

Класс I. *Некоторые инфекционные и паразитарные болезни.* Сюда входят кишечные инфекции, туберкулез, некоторые бактериальные зоонозы, инфекции, передающиеся половым путем, риккетсиозы, микозы, протозойные болезни, гельминтозы, педикулез; вирусные инфекции ЦНС, геморрагические лихорадки, гепатиты, ВИЧ и другие.

Класс II. *Новообразования.* Злокачественные новообразования различных органов и систем организма, а также доброкачественные неопределенного или неизвестного характера.

Класс III. *Болезни крови, кроветворных органов и отдельные нарушения, вовлекающие иммунный механизм.* Анемии, связанные с питанием; анемии вследствие ферментных нарушений; апластические, нарушения свертываемости крови, пурпура и другие геморрагические состояния; болезни крови и кроветворных органов; отдельные нарушения, вовлекающие иммунный механизм.

Класс IV. *Болезни эндокринной системы, расстройства питания и нарушения обмена веществ.* Болезни щитовидной железы, сахарный диабет, нарушение других эндокринных желез; недостаточность или избыточность питания; нарушение обмена веществ.

Класс V. *Психические расстройства и расстройства поведения.* Органические, включая симптоматические, психические и расстройства поведения, связанные с употреблением психоактивных веществ; шизофрения, шизоидные и бредовые; расстройства настроения, невротические, связанные со стрессом и соматоморфные; расстройства личности и поведения в зрелом возрасте; умственная отсталость; расстройства психологического развития.

Класс VI. *Болезни нервной системы.* Воспалительные болезни ЦНС; системные атрофии, поражающие ЦНС; экстрапирамидные и двигательные нарушения; болезни нервно-мышечного синапса и мышц; церебральный паралич и другие паралитические синдромы.

Класс VII. *Болезни глаза и его придаточного аппарата.* Болезни век, глазницы, конъюнктивы, склеры, роговицы, радужной оболочки и цилиарного тела, хрусталика, сетчатки; стекловидного тела и глазного яблока, зрительные расстройства, глаукома, слепота.

Класс VIII. *Болезни уха и сосцевидного отростка.* Болезни наружного, среднего, внутреннего уха и сосцевидного отростка.

Класс IX. *Болезни системы кровообращения.* Острая ревматическая лихорадка, ишемическая болезнь сердца; болезни вен, артерий, артериол, капилляров; повышенное и пониженное артериальное давление.

Класс X. *Болезни органов дыхания.* Острые респираторные инфекции верхних дыхательных путей; грипп, пневмония; болезни легкого, вызванные внешними агентами и другие.

Класс XI. *Болезни органов пищеварения.* Болезни полости рта, слюнных желез и челюстей, пищевода, желудка, поджелудочной железы, аппендикса, брюшины, печени, желчного пузыря, кишечника; грыжи.

Класс XII. *Болезни кожи и подкожной клетчатки.* Инфекции кожи, буллезные нарушения, дерматит, экзема, крапивница, эритема, болезни придатков кожи.

Класс XIII. *Болезни костно-мышечной системы и соединительной ткани.* Болезни мышц, артрозы, остеопатии, хондропатии и другие.

Класс XIV. *Болезни мочеполовой системы.* Почечная недостаточность, мочекаменная болезнь, болезни мужских и женских половых органов, болезни молочной железы и другие.

Класс XV. *Беременность, роды и послеродовой период.* Отеки, осложнения родов и родоразрешения, роды одноплодные, многоплодные.

Класс XVI. *Отдельные состояния, возникающие в перинатальном периоде.* Поражения плода, родовая травма, инфекционные заболевания и другие.

Класс XVII. *Врождённые аномалии, деформации и хромосомные нарушения.*

Класс XVIII. *Симптомы, признаки, отклонения от нормы, не классифицированные в других рубриках.*

Класс XIX. *Травмы, отравления и другие воздействия внешних причин.*

Класс XX. *Внешние причины заболеваемости и смертности.*

Класс XXI. *Факторы, влияющие на состояние здоровья населения и обращения в учреждения здравоохранения.*

Вывод. В конце XX ст. создана систематизированная, удобная для понимания и применения классификация заболеваний (МКБ-10), состоящая из 21 класса заболеваний, которая используется до настоящего времени. Она является нормативным документом, обеспечивающим единство методических подходов и международную сопоставимость материалов.

Литература

1. Европейская политика по достижению здоровья для всех на 21 столетие / Рабочий документ для консультации: ВОЗ, 1997. 216 с.
2. Здоровье населения в Европе. Копенгаген: ВОЗ. Европейское региональное бюро, 1998. 13 с.
3. Міжнародна статистична класифікація хвороб МКХ-10.К.: МОЗ України, 1998. 307 с.
4. Международная классификация болезней. Сайт ВОЗ www.who.int
5. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / Під заг.ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. 680 с.

Секція 3. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Зайченко Наталія Іванівна
*доктор педагогічних наук,
професор кафедри загальної та прикладної психології
ПВНЗ «Інститут екології економіки і права»
м. Київ, Україна*

ПРИНЦИП ПРИРОДОВІДПОВІДНОСТІ ВИХОВАННЯ ЗА ІСПАНСЬКИМИ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПОСІБНИКАМИ МЕЖІ ХІХ–ХХ ст.

У педагогічних посібниках, виданих визначними іспанськими педагогами й освітянами П. де Алькантара Гарсією, П. Мартінесом Палао, Р. Бланко Санчесом, Г. Рекуеро Гарсією та іншими у 1890–1910-х роках, за провідний принцип виховання особистості людини визнавався принцип природовідповідності виховання. Основний смисл цього принципу зводився до того, що у процесі виховання людини не можна порушувати її людської природи та даного їй від природи — душі, розуму, волі, відчуттів, характеру, талантів, проте необхідно забезпечити сприятливі педагогічні умови задля поступового, гармонійного і повноцінного розвинення усіх розумових, моральних, естетичних здібностей особистості.

Видатний іспанський педагог П. де Алькантара Гарсія (Pedro de Alcantara Garcia) у праці «Компендіум теоретично-практичної педагогіки» (Мадрид, 1891 р.) стверджував про те, що існують численні й різноманітні визначення поняття «виховання», передовсім унаслідок розмаїття точок зору і позицій авторів, однак усі вони сходяться на тому, що виховання полягає в розвиненні людської природи задля удосконалення її; усі погоджуються, що виховання означає випестування тих зародків, які існують у дитині, виведення назовні того, що корениться всередині, за допомогою сукупності методичних дій, яким дано назву «культура». Розвинення людських здібностей і енергій

має на меті удосконалення людської природи, адже людина має стати тим, ким має бути, і в цьому полягає удосконалення, про що говорив Платон: «Добре виховання — те, що надає тілу й душі усієї досконалості та краси, на які вони здатні» [1, с. 2].

На глибоке переконання П. де Алькантара Гарсії, душа дитини не представляє собою *vaso vacío* (ісп. «порожній посуд») або *tabula rasa* (лат. «чиста дошка»), що необхідно наповнювати або на чому необхідно щось довго нашаровувати. Виховання душі дитини полягає не у тому, щоби дати їй талант чи нав'язати добродійності, виховання — це праця, яка не робить нічого більшого за розвинення даного людини природою. Впливова сила виховання спрямована на перетворення людської природи. Виховання творить «другу природу», коли вступає в боротьбу з поганими нахилами, коли визволяє людську істоту з рабства тваринної істотності. Виховання — це спосіб олюднення — підготовки людини для виконання нею різних діяльностей, котрі в індивідуальному, родинному, суспільному модусах конституують людське життя [1, с. 3].

Пізніше, окреслюючи у «Педагогічному трактаті» (Мадрид, 1896 р.) загально-педагогічні умови, за яких виховання особистості досягатиме своєї мети, П. де Алькантара Гарсія указував, що виховання передовсім має ґрунтуватися на пізнанні людської природи, воно має здійснюватися відповідно до природи людини, а не всупереч їй, а також виховання має бути комплексним, або повним, спрямованим і на тілесне, і на духовне людини, «на всі елементи, енергії, схильності і т. п., які становлять, інтегрують нашу психофізичну природу» [2, с. 23].

У «Компендіумі теоретично-практичної педагогіки» (Мурсія, 1893 р.) П. Мартінес Палао (*Pascual Martinez Palao*) зауважував, що однією із властивостей людської особистості як найрозумнішого Божого створіння на землі (і в силу цього — найвищого з-поміж живих істот) є властивість піддаватися вихованню, а воно має ставити собі за основну мету — удосконалення людських природних здібностей та особистості в цілому. Виховання людини, за настановленням іспанського педагога, має передовсім бути природовідповідним, відповідним до її розумної людської природи, себто виховання повинно природним чином слідувати тому Божественному задуму, згідно з яким людина була приведена у земний світ і згідно з яким вона наділена Божественним призначенням [3, с. 18–19].

В «Елементарному педагогічному трактаті» (Мадрид, 1901 р.) видатного іспанського педагога-богослова, викладача Центральної нормальної учительської школи Р. Бланко Санчеса (*Rufino Blanco* у

Sanchez) пояснювалося: «Талант так само, як і характер, залежить головним чином від виховання. Виховання здатне змінювати земний лик. У найвищому ступені виховання — це праця суспільного відродження. У вихованні — велична таїна покращення людської природи. Виховання — це справжнє перетворення. Виховання дитини — це велика життєва справа, адже людина пройде свій шлях без помітних відхилень до старості, коли буде настановлена від перших років» [4, с. 22].

Найважливішим принципом виховання, від якого має відштовхуватися педагогічне мистецтво, є принцип природовідповідності. Р. Бланко Санчес доводив, що насамперед у виховній справі необхідно пізнавати людину і виховувати її «співмірно з її метою». Найкращий метод виховання полягає у тому, щоби сприяти роботі людської природи, спрямовуючи кожен здібність до її виповнення [4, с. 22–23].

Пізніше, у посібнику «Педагогіка. Теорія виховання» (Мадрид, 1912 р.) Р. Бланко Санчес наголошував: «Виховання людини має узгоджуватися із сутністю істоти вихованця, а також має сприяти його існуванню. <...> Виховання завжди обумовлене категоріями місця і часу. Будь-який час є правильним для безпосереднього і непрямого виховання людини, але епоха — буде найбільш сприятлива та, за якої природним чином розвиватиметься її [людини] розум. Виховання — своєрідна якість. Виховання призначене, будучи якістю, удосконалювати людину у її сутності та у її справах» [5, с. 105–106].

Сам принцип природовідповідності виховання іспанський педагог-богослов трактував наступним чином: «Людина, як і усі природні істоти, конституційована з матерії і форми. Природа започатковує матерію перш ніж дати їй форму, основу, на яку мають спиратися усі дії виховання та навчання. І оскільки людина є істотою природною, до неї і виховання її мають докладатися такі природні принципи. Природа прагне до збереження видів більше, аніж до збереження індивідів. Звідси випливає, що виховання має відповідати природним умовам людського виду» [5, с. 110].

Підсумовуючи свої міркування стосовно принципу природовідповідності виховання, Р. Бланко Санчес підкреслив: «Виховання має узгоджуватися із законами природи. Виховання має бути сприятливим для спрямування і укріплення природного розвитку» [5, с. 113].

У посібнику «Педагогіка. Загальне виховання» (Валенсія, 1912 р.) Г. Рекуеро Гарсії (Galo Rescuero García) стверджувалося, що у процесі виховання педагог має точно розуміти, коли не треба втручатися у спонтанний розвиток особистості вихованця, а коли необхідно установлювати певні обмеження щодо проявів характеру особистості або ж

попереджати негативні впливи. Найважливішим принципом виховання, на тверде переконання Г. Рекуеро Гарсії (і у цьому переконанні він апелює до Ж. Руссо), є принцип природовідповідності. Педагог не повинен ставитися до дитини ні як до ангела, ні як до тварини, не повинен ні ідеалізувати її, ні заперечувати у ній добрих намірів. Його першорядне завдання — сприяти гармонійному поєднанню свободи і влади у вихованні, щоби, не порушуючи даного людині від природи і не ламаючи саму людську природу, плекати у людині духовну істоту, яка розумітиме своє доленосне призначення у житті та сповнюватиме його [6, с. 19–20].

Таким чином, в іспанських педагогічних посібниках, виданих на межі XIX–XX ст., з-поміж найважливіших законів і принципів виховання визначними іспанськими педагогами, наставниками учительства, спеціально виділявся й обґрунтовувався принцип природовідповідності виховання. Це засвідчувало, яке вагоме значення відводилося в іспанській педагогіці на межі XIX–XX ст. обстоюванню гуманістичних основ виховання й освіти, захисту справжніх духовних цінностей педагогічного мистецтва.

Література

1. Alcantara Garcia P. Compendio de Pedagogia teorico-practica. Madrid: Libreria de la Viuda de Hernando y C., 1891. 440 p.
2. Alcantara Garcia P. Tratado de Pedagogia. Madrid: Saturnino Calleja, 1896. 440 p.
3. Martinez Palao P. Compendio de Pedagogia teorico-practica. Murcia: Libreria de D. Clotilde Santamaria, 1893. 300 p.
4. Blanco y Sanchez R. Tratado elemental de Pedagogia. Madrid: Imprenta Moderna, 1901. 333 p.
5. Blanco y Sanchez R. Pedagogia. Primer tomo. Teoria de la educacion. Madrid: Imp. de la «Revista de Archivos», 1912. 375 p.
6. Recuero Garcia G. Pedagogia. Educacion General. T. 1. Valencia: Establecimiento tipografico «La Gutenberg», 1912. 363 p.

Зайчук Віталій Володимирович
*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри онкології
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Пархета Людмила Віталіївна
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи та страхування
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ ВИЩОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ

Формування потужного освітнього потенціалу, досягнення високого рівня підготовки фахівців стає можливим тільки за умови підвищення якості вищої освіти. Саме процес реформування сучасної професійної освіти України актуалізується на проблемі підвищення якості підготовки лікарів. Концепція розвитку вищої медичної освіти орієнтована на модель підготовки медичних кадрів, яка створить необхідні умови для збереження і відновлення здоров'я населення шляхом надання гарантованого рівня медичної допомоги спеціалістами [1].

Світ третього тисячоліття вимагає від вищих навчальних закладів не тільки виховання конкурентоспроможних професіоналів своєї справи, які володіють відповідними знаннями, навичками та вміннями у своїй сфері, а і людину, яка здатна ефективно діяти у складних, нестандартних ситуаціях, самостійно приймати рішення, творчо розвиватися і самоудосконалюватися, сповідувати толерантне ставлення до оточуючих, уміти спілкуватися з людьми. Ці та інші професійно важливі властивості та особистісні якості визначають професійну компетентність спеціаліста [2].

Зазначимо, що під компетенцією розуміють не тільки володіння знаннями, а і вміннями, навичками та здатністю максимально ефективно орієнтуватися в професійних ситуаціях, які не можна передбачити теоретично. Взагалі, компетентність це системне поняття, яке включає в себе структуру, певні функції, властивості та характеристики: знання, вміння, навички, здібності, цінності, які є невід’ємними складовими професійної і соціальної діяльності та розвитку особистості майбутніх лікарів.

Будь-який студент, а особливо студент-медик під час навчання у ВНЗ повинен засвоїти та володіти необхідною теоретичною базою, по-друге, бути здатним застосовувати набуті знання на практиці, та довести ці знання і вміння до рівня автоматизму. Педагог, в свою чергу, має продумати організацію навчального матеріалу.

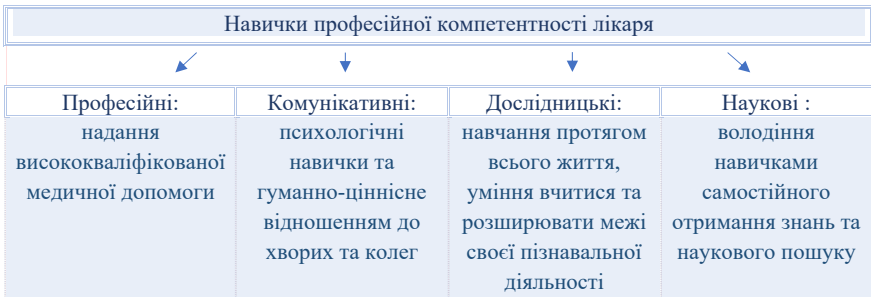
В сучасному освітньому середовищі поширюється використання інноваційних методів навчання, які ґрунтуються на компетентністному підході. Наприклад, такі інноваційні методи як кейс-метод та ситуаційні задачі сприяють розвитку у студентів ряду навиків, а саме: аналітичних, діяльнісних, діалогічних та психологічних.

Загалом, компетентністний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок в площину формування й розвитку здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях. Це вимагає від викладача змістити акценти у своїй навчальній діяльності з інформаційної до організаційно-управлінської площини. У першому випадку він відігравав роль «ретранслятора знань», а в другому — організатора освітньої діяльності. Змінюється й модель поведінки студента — від пасивного засвоєння знань до дослідницько активної, самостійної та самоосвітньої діяльності. Процес навчання наповнюється розвиваючою функцією, яка стає інтегрованою характеристикою навчання. Така характеристика має сформуватись у процесі навчання і включає знання, вміння, навички, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості [3].

Компетентність медичного фахівця — якість, яка направлена на розвиток розумових здібностей та інтелектуального потенціалу, тому одним з найважливіших завдань модернізації освіти є формування установки на постійне нарощування професійної компетентності, професійної кваліфікації. Однак, фахівець, який отримав певну кваліфікацію, може отримати професійну компетентність лише у тому разі, якщо його професійне навчання включало, окрім придбання навиків і умінь, формування духовних якостей і установок, що дозволяють йому перейти до активної самостійної професійної ролі [4].

Отже, формування професійної компетентності у вищому медичному навчальному закладі слід розуміти як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, систематизованими знаннями; уміння застосовувати їх у нових, нестандартних ситуаціях; розвиток особистісно важливих якостей і професійно важливих властивостей, що забезпечить особистісне становлення майбутнього лікаря [5].

Можемо зробити висновок, що специфіка діяльності лікаря, а саме його професійна компетентність базується на низці навичок, а саме професійних, комунікативних, дослідницьких та наукових (рис. 1).

Література

1. Ільницька О. М., Попович З. Б. Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні / О. М. Ільницька, З. Б. Попович // Збірник наукових праць, 2017. № 133. Ст. 90–96.
2. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. 2008. № 3. С. 23–30.
3. Дибкова Л. М. Навчальна успішність у контексті компетентнісного підходу / Дибкова Л. М. // Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. № 1 (15). URL: <http://www.ime.eduua.net/em.html>
4. Мруга М. Р. Визначення поняття професійної компетентності / М. Р. Мруга // Науковий вісник Миколаївського державного університету: Зб. наук. праць. Педагогічні науки: У 2-х т. Миколаїв: МДУ, 2005. Вип. 10, Т. 2. С. 89–93.
5. Савченко О. П. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі / О. П. Савченко // е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». 2010. Випуск № 3.

Секция 4. ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Ванюков Антон Андреевич
*доцент кафедры Теории металлургических процессов и химии
Национальная металлургическая академия Украины
г. Днепр, Украина*

ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ПРЯМОГО ВОССТАНОВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗО УГЛЕРОД СОДЕРЖАЩИХ КОМПОЗИТАХ

Одним из приоритетных направлений в области подготовки металлургического сырья является производство железорудных окатышей, содержащих остаточный углерод. Доменные плавки с использованием таких окатышей показали существенное снижение расхода кокса и повышение производительности печей.

В представленной работе вскрываются основные закономерности углетермического восстановления оксидов железа на примере восстановления экспериментальных образцов железо углеродистых композитов полученных с различным содержанием углерода [1].

Исследование химического состава композитов было выполнено на термогравиметрической установке с автоматическим контролем потери массы в зависимости от нагрева.

Перед началом опыта рабочее пространство реактора нагревалось до 1000°C и промывалось инертным газом. Исследуемый образец взвешивался, помещался в платиновую корзинку, затем корзинка с исследуемым окатышем подвешивалась на стержне, соединенном с Э2 и Д1 и опускалось в реакционное пространство печи. На реакционную трубку надвигалась печь, нагретая до температуры опыта, установка герметизировалась. Опыт заканчивался тогда, когда прекращалось изменение массы образца. По окончании опыта образец охлаждался до комнатной температуры в токе инертного газа и взвешивался.

Исследование углетермического восстановления окатышей с остаточным углеродом. Эксперименты проведены на термогравиметри-

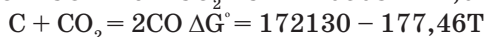
Таблица 1

Содержание углерода в композите до и после восстановления

№ Пробы	Содержание углерода % в шихте	C _{остаточный}	Fe _{общ}	FeO
1	10	6,32	58,88	23,52
2	15	9,57	54,80	23,52
3	15	2,97	55,36	38,50
4	7	2,38	56,42	27,67
5	10	6,12	58,16	56,40
6	5	1,57	62,21	44,29
7	6	3,89	57,89	29,78
8	4	0,74	63,50	53,42
9	7	2,14	57,31	14,61

ческой установке при непрерывном нагреве образцов, содержащих остаточный углерод, в токе инертного газа. При температуре 1000°C расход аргона 150 см³/мин. Результаты получены в виде кинетических зависимостей позволивших определить температуру начала интенсивного взаимодействия оксидов железа и остаточного углерода.

Теоретически температура начала прямого восстановления определяется из сравнения термодинамических потенциалов реакций газификации углерода и косвенного восстановления. Для определения использованы данные Казачкова Е. А. [2]:

Эти зависимости пересекаются при $T = 955,1 \text{ K} (682^\circ\text{C})$.

Из приведенных данных следует, что заметно восстановление начинается в интервале температур 800–1000°C, а при температурах 1100°C и выше наблюдается резкий скачок скорости восстановления. Различия в температурах начала восстановления, рассчитанных по термодинамическим потенциалам и полученных экспериментально связаны с тем, что вначале процесс восстановления протекает медленно и потери массы незначительны, что при выбранной чувствительности приборов не позволяет фиксировать точно температуру начала углетермического восстановления. Кроме этого на температуру начала углетермического восстановления оказывает влияние содержание углерода и температура обжига окатышей. Из экспериментальных данных таблицы 2 видно, что наиболее активно работает углерод в пробах с низкой температурой обжига 1000°C. При этом наблюдается

Таблица 2

**Температура начала взаимодействия оксидов железа
и остаточного углерода в железо углерод содержащих композитах**

Индекс пробы	Температура начала интенсивного взаимодействия, °С	Потеря массы при достижении T, (мг)		Температура обжига окатышей в чаше, °С	
		При T _{нач}	При 1100 °С		
7В	820	22	122	1000	
7С	1000	18	43	1150	
7Н	1100	-	15	1180–1200	
8В	910	28	255	1000	
8С	1000	18	112	1150	
8Н	900÷950	22	192	1180–1200	
9В	850÷900	13	58	1000	
10В	900÷920	9	35	1000и полученных	
10С	800÷900	7	26		1050
10Н	>1050	-	11		1180–1200

как снижение температуры начала активного реагирования, так и увеличения глубины развития реакции при 1100°С. Повышение температуры окислительно-восстановительных процессов в композите, что приводит к появлению расплава и снижению скорости углетермического процесса.

Литература

1. Ковалев Д. А., Ванюкова Н. Д., Ванюков А. А. Исследование факторов, определяющих процесс восстановления СВО твердым углеродом // «Металлургическая и горнорудная промышленность». 2014. № 3. С. 16–19.
2. Казачков Е. А. Расчеты по теории металлургических процессов: Учеб. Пособие для вузов. М.: Металлургия, 1988, 288 с.

Дубук Василь Іванович
*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри Автоматизованих систем управління
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Білокура Христина Володимирівна
*магістр, студентка магістратури кафедри
Автоматизованих систем управління
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВІДСТЕЖЕННЯМ ПОМИЛОК У ПРОГРАМНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

Інноваційний розвиток суспільства нерозривно пов'язаний з розробкою, впровадженням і використанням автоматизованих систем управління об'єктами й процесами та інформаційних технологій (ІТ).

Сьогодні галузь ІТ стрімко розвивається по всьому світу, в тому числі — в Україні. Багато компаній у галузі ІТ пропонують і надають свої послуги, серед яких — розробка програмного забезпечення (ПЗ).

Одним з важливих напрямків ІТ-послуг є забезпечення контролю якості (КЯ) ПЗ. КЯ представляє собою сукупність заходів, що охоплюють усі етапи розробки, випуску та експлуатації ПЗ без виключення і реалізується на усіх етапах життєвого циклу ПЗ і здійснюється для забезпечення необхідного рівня якості розроблюваного ПЗ.

В процесі реалізації тестування ПЗ спеціалісту-тестувальнику потрібно описувати всі знайдені помилки. При цьому відповідний процес повинен бути добре задокументований.

Інженер з КЯ детально описує проблему, присвоює пріоритет з її усунення, описує шлях до проблеми і ще вказує багато деталей, які допоможуть команді розробників виправити всі невідповідності.

З метою автоматизації виробничих процесів на практиці доцільно використовувати автоматизовані системи управління підприємствами (АСУП) [1, с. 39–42]. При цьому для виробничих підприємств провідну

роль виконують автоматизовані системи управління технологічними процесами (АСУ ТП) [1, с. 34–35], в т.ч. — для програмування [1, с. 29–32].

Для автоматизації відповідних процесів розробки ПЗ, для систематизації знайдених помилок в якості АСУ ТП можуть використовуватися спеціальні автоматизовані системи управління відстеженням помилок у програмному забезпеченні (АСУ ВППЗ), які ще називають *багтрекерами*.

Множина процесів роботи АСУ ВППЗ у найпростішому варіанті включає в себе виявлення помилки, її опис, виправлення, перевірку виправлення, тобто процеси «стеження» за помилкою протягом всього як її життєвого циклу, так і життєвого циклу розроблюваного ПЗ в цілому.

Метою роботи є дослідження та розробка прототипу автоматизованої системи управління відстеженням помилок у ПЗ.

Об'єктом дослідження є сфера інженерії контролю якості. Оскільки однією з основних цілей тестування ПЗ є виявлення дефектів та надання інформації для прийняття рішень, то предметом дослідження є конкретний процес документування знайдених невідповідностей та помилок у ПЗ.

Для досягнення мети вирішувалися наступні задачі: визначення основних вимог до системи; аналіз методів та технологій для ефективною реалізації системи; розробка схеми потоків даних у предметно-орієнтованому сховищі; розробка структури та схеми даних; розробка сервісів, що взаємодіють між собою; розробка графічного інтерфейсу користувача.

АСУ ВППЗ є важливим компонентом ефективною інфраструктури технологічного процесу розробки ПЗ. Крім цього, АСУ ВППЗ сприяє економії робочого часу всіх працівників-учасників процесу розробки.

Результатом виконання роботи є готова до використання АСУ ВППЗ, яка забезпечить автоматизацію технологічних процесів розробки ПЗ: виконання тестів, генерації звітів, передачу невідповідностей і помилок у базу даних, й при цьому наочно можна буде переглянути продуктивність роботи програмістів при виправленні помилок.

Вибір програмної платформи для побудови архітектури інформаційної системи обумовлений можливістю повної незалежності бізнес-логіки від елементів програмної платформи та ізолюваністю залежностей на компоненти від решти програмного коду. Дана перевага притаманна Spring Framework [2], що серед іншого вплинуло на її вибір як програмної платформи для побудови програмної архітектури.

Spring Framework — універсальне робоче середовище для Java-платформи [3] надає гнучкі засоби вирішення проблем, що можна успішно використати для автоматизації при створенні ПЗ [4, с. 249–263].

Особливості ядра Spring застосовні в будь-якому Java-додатку, існує багато розширень і удосконалень для побудови веб-додатків на Java Enterprise платформі. При цьому Spring Boot [2] володіє широким функціоналом, серед якого є управління залежностями, автоматична конфігурація і вбудовані контейнери сервлетів.

Концептуальна модель для системи відстеження помилок у ПЗ зображена на рис. 1.

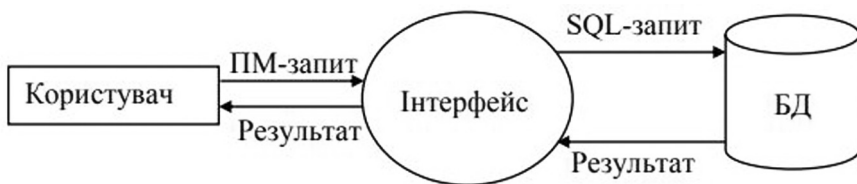

Рис. 1. Концептуальна модель АСУ ВППЗ

Концептуальна модель АСУ містить три складові. Користувач (клієнт) — автоматизована система тестування, що використовує інструмент Selenium, який, в свою чергу, емулює дії користувача. Інтерфейс — система організації людино-машинної взаємодії [6, с. 71; 7, с. 14] та генерації звітів, також може включати відстеження помилок (багтрекінг), що відображає знайдені невідповідності і помилки у програмному забезпеченні. База даних — може бути використана як SQL, так і NoSQL.

Ліва частина схеми моделі позначає, що інтерфейс може відображати всі можливі дії (запити) з боку користувача до системи. Система в свою чергу надсилає відповідний результат, тобто дані, які відображаються на користувацькому інтерфейсі, як результат працездатності запиту.

Структурна схема АСУ представлена на рис. 2.

Як видно на рисунку, основною інформацією, яка буде надходити в систему, є знайдені неспівпадіння з очікуваним результатом, які будуть вноситися на основі інформації автотестів автоматично. В результаті на виході отримуємо задокументовану помилку (баг).

Ідеєю створення системи було автоматизувати відстеження дефектів ПЗ для покращення його якості та економії часу процесу розробки [5, с. 398–420].

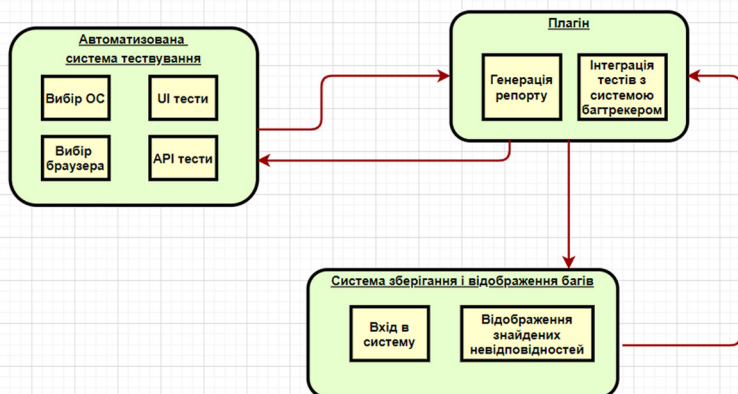

Рис. 2. Структурна схема АСУ ВППЗ

У результаті було розроблено АСУ ВППЗ з такими функціональними можливостями: створення і редагування користувачів; авторизація; створення/перегляд/видалення проєктів розробки ПЗ; створення/редагування/видалення завдань та звіту про помилки; створення/редагування команд; підтримка засобів інформаційної безпеки.

Висновок. Розроблено автоматизовану систему управління відстеженням помилок у програмному забезпеченні (АСУ ВППЗ).

Розроблену систему було протестовано і досліджено коректність її роботи в межах визначених функціональних можливостей. Система в простій та зрозумілій формі документує всі виявлені невідповідності та помилки, підтримує зв'язок з базою даних та забезпечує безпеку даних.

Розроблена АСУ ВППЗ може використовуватися практично на виробництвах програмного забезпечення різного функціонального призначення.

Література

1. Енциклопедія кібернетики: у 2 т., том 1 [Текст] / за ред. В. М. Глушкова. Київ: Гол. ред. Укр. рад. енциклопедії, 1973. 608 с.
2. Spring Documentation. URL: <https://docs.spring.io/spring/docs/current/spring-framework-reference/>

3. Spring Data JPA Tutorial. URL: <https://www.javatpoint.com/spring-and-jpa-integration>

4. Криспин Л., Грегори Дж. Гибкое тестирование: практическое руководство для тестировщиков ПО и гибких команд. [Текст]. М. СПб. К.: Вильямс, 2010. 464 с.

5. Синицын С. В., Налютин Н. Ю. Верификация программного обеспечения, 2-е изд. [Текст]. М.: Интуит, 2016. 446 с.

6. Дубук В. І., Коцун В. І., Чорний М. В. Аспекти розробки засобів управління графічного людино-машинного інтерфейсу інформаційної системи [Текст] // Актуальные проблемы современной науки: сборник тезисов науч. трудов XXXVIII Междунар. науч.-пр. конференции (Харьков–Вена–Берлин–Астана, «30» января 2019 года) / Международный научный центр развития науки и технологий, 2019. С. 71–76.

7. Дубук В. І., Коцун В. І., Білокура Х. В. Програмна реалізація засобів управління графічного людино-машинного інтерфейсу медичної інформаційної системи [Текст] // Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення: збірник тез доповідей Міжнародної наукової інтернет-конференції (Тернопіль, 8 квітня 2020 р.). Вип. 47. 2020. С. 14–19.

Ковівчак Ярослав Васильович
*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри Автоматизованих систем управління
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Дубук Василь Іванович
*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри Автоматизованих систем управління
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Слюсар Василь Володимирович
*магістр, студент магістратури кафедри
Автоматизованих систем управління
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

ОСНОВНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ У РОЗУМНОМУ БУДИНКУ

Серед множини практичних задач, пов'язаних з управлінням процесами у житловому секторі, переважна більшість розв'язується успішно засобами інформаційних систем та технологій. Серед загальних задач основними є пошук, аналіз, відбір, обробка і перетворення, збереження, знищення, введення, виведення, захист та передача інформації.

Автоматизація розв'язання вказаних задач з метою управління процесами постачання, контролю та регулювання споживанням ресурсів у житловому секторі може бути здійснена на основі комплексу операцій автоматичної обробки даних [1, с. 47–48], який виконується спеціальною автоматизованою системою управління (АСУ), що одержала назву «розумний будинок» (РБ). Такі АСУ РБ будуються з множини логічно завершених модулів згідно з агрегатно-блочним принципом побудови засобів обчислювальної техніки [1, с. 66–67].

Актуальність пропонованої роботи полягає в тому, що існує можливість розробити АСУ споживанням ресурсів у РБ, яка дасть змогу одночасно як здійснити їх економію, так і підвищити рівень комфорту і безпеки у відповідному будинку [3, с. 169; 5, с. 215].

Станом на сьогодні розвиток та виготовлення АСУ РБ активно зростає і поширюється. Виробники АСУ РБ впроваджують можливість управління такими системами віддалено, що дає змогу управляти багатьма приладами в будинку за допомогою мобільних інформаційних систем (смартфонів, планшетів, ноутбуків).

Наявні на ринку АСУ РБ можна умовно поділити на декілька різних типів: спеціалізовані АСУ РБ, виготовлені та встановлювані на замовлення для визначеного об'єкту (забезпечений високий рівень безпеки та енергоефективності, жорстка відповідність всіх компонентів особливостям конкретного будинку, системна інсталяція і налаштування систем фахівцями) та універсальні АСУ РБ, які виробляються та пропонуються, як набір компонентів для побудови РБ (передбачають можливості самостійного встановлення і вибору потрібних компонентів з доступних, забезпечують достатній рівень безпеки і надійності) й АСУ РБ, що представляє собою комплексне програмно-апаратне рішення, яке використовує велику кількість сумісних пристроїв різних компаній-виробників (дає змогу самостійно вибрати необхідні пристрої, не обмежуючись одним виробником, та встановити і налаштувати систему). В загальному це призводить до меншого рівня безпеки, але відкриває можливість створення такої конфігурації АСУ РБ, яка буде максимально ергономічною і комфортною у використанні).

Система розумного будинку CLAP.

CLAP (Clever Apartment) — система розумного будинку, розроблена в Україні [2]. Система дає змогу ефективно використовувати наявні ресурси для підтримки вибраного температурного режиму, забезпечує високий рівень безпеки (у випадку несанкціонованого проникнення — блокуються двері та вікна, спрацьовує сигналізація і автоматично викликається охорона), здійснює інформування про пожежу та затоплення у приміщенні (у випадку затоплення — перекриває крани, а в разі пожежі — викликає пожежну службу). Управління системою може здійснюватись як за допомогою центру керування, так і за допомогою додатку на ПК чи смартфоні. Переваги системи CLAP представлені на рис. 1.

Система CLAP складається з датчиків і регуляторів, розташованих в кожній кімнаті, єдиного координаційного центру та панелі управління, об'єднаної з відеодомофоном. Всі датчики розташовані працюють на батарейках, які потребують заміни лише раз на 5 років [4, с. 44].

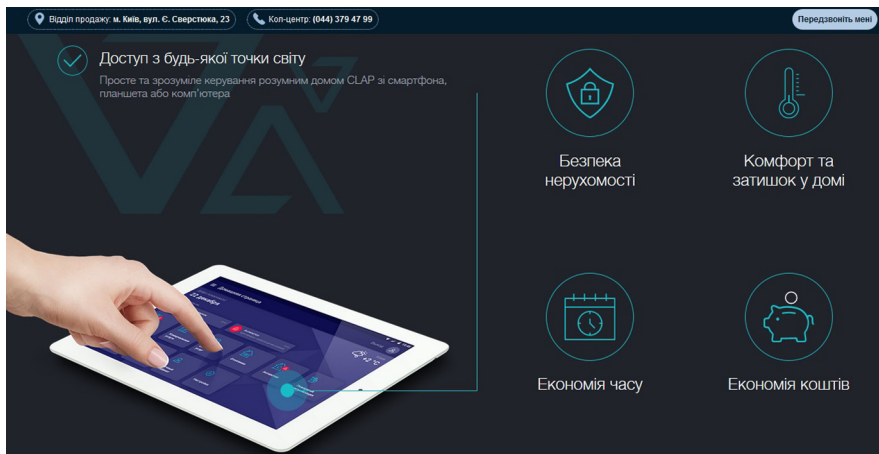

Рис. 1.

До стандартного набору пристроїв у складі системи CLAP належать такі компоненти: координаційний центр (хаб); мультидавачі (камери, які встановлюються в кімнатах та в коридорі); давач руху; давач диму; давач антипотопу; давач відкриття дверей та вікон; терморегулятор; центр керування (сенсорний дисплей, який дає змогу керувати всіма приладами в будинку).

Стандартний набір пристроїв, які використовуються у складі системи, зображений на рис. 2.

Приклад зображення лічильника води з датчиком для зняття показів зображений на рис. 3.

За допомогою центра керування можна отримати доступ до домофона, керуванням кліматом, інформації про безпеку.

Перевагами системи є: високий рівень захисту при відносно низькому енергоспоживанні; можливість керування системою як за допомогою центра керування, так і за допомогою додатку на ПК чи смартфоні; можливість вибрати мову інтерфейсу з 3 доступних: українська, російська та англійська. Недоліки системи: установка та налаштування системи потребує виконання кваліфікованим спеціалістом; відносно висока ціна; відсутність можливості підключення до системи пристроїв іншого виробника.

Висновок. У результаті виконання роботи було проаналізовано систему розумного будинку CLAP, виявлено її переваги та недоліки. Визначено основні засади розробки АСУ процесами у розумному

Рис. 2.

Рис. 3

будинку. Запропонована концепція АСУ, що уможливило зменшити витрати ресурсів в будинку чи квартирі без зниження комфорту їх використання. Передбачається, що розроблену концепцію системи можна буде реалізувати на базі більшості відомих платформ розумного будинку.

Література

1. Енциклопедія кібернетики: у 2 т., том 1 [Текст] / за ред. В. М. Глушкова. Київ: Гол. ред. Укр. рад. енциклопедії, 1973. 608 с.
2. CLAP — надсучасна система керування приміщенням. URL: <https://ukrbud.ua/clap>
3. Teslyuk V. System for Building and Studying of Models Based on Artificial Neural Networks / V. Teslyuk, V. Beregovskiy, A. Kernytsky, T. Teslyuk, P. Denysyuk, O. Moryshko // Proc. of the 7th Int. Conf. of Computer Science and Information Technologies (CSIT'2012), April 14–19, 2012. Lviv: Publish. House Vezha&Co., 2012. PP. 169–171.
4. Grynyk O. System for Automation Testing Components of the Smart Home / O. Grynyk, P. Denysyuk, V. Teslyuk // Proc. of the 7th Int. Conf. of Computer Science & Information Technologies (CSIT'2012), April 14–19, 2012. Lviv: Publish. House Vezha&Co., 2012. PP. 44–46.
5. Теслюк В. М. Використання технологій розумного будинку для поліпшення енергетичної ситуації в Україні / В. М. Теслюк, П. Ю. Денисюк, Х. В. Береговська // Матеріали XIII-го міжнародного наукового семінару «Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті». Київ, 2014. С. 215–219.

Секция 5. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Тымчышын Yuliya

*PhD in Economics, Doctoral of the
Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine;
Associate Professor of Accounting and Finance
Lviv Institute of Economics and Tourism
Lviv, Ukraine*

TECHNOLOGICAL COMPONENT OF UKRAINIAN REGIONS' ECONOMIC SECURITY

The concept of “region’s technological security” sounded in the definition: “State regional innovation policy is: first, historically defined, possible programming of the level of innovation and technological development of society and human capabilities, expressed in types and forms of human life in the field of production, its organization of technical capabilities in production, its organization and management; secondly, the level of technological security of the region; thirdly, integration of technologies with the provided human functions, change to create ways of production; fourth, technical education and innovation culture” [4].

Significant differentiation in the level of economic and technological potential of regional development poses a threat to the technological security of the state. The main reason for this threat remains the lack of an effective regional development policy in Ukraine, which has led not only to deepening disparities and exacerbating socio-economic problems in the regions, but also to reducing the level of technological security [2].

Information that the economic opportunities of the regions are differentiated due to various geographical, historical, demographic and other factors. Therefore, often ensuring the technological security of the region is associated with the implementation of the region’s absolute and relative advantages in the management of various resources (labor, financial, natural, scientific and technological).

Timely allocation and realization of the full range of regional interests guarantees a high level of technological security of the region. The main territorial (regional) interests include [1]:

- the state of regional budgetary and financial and other economic opportunities for economic regulation;
- response to the level and ways of life of the population, its individual strata and groups of state and world standards; Existence of opportunities for efficient use of available resources (primarily intellectual);
- functioning of internal and interregional scientific relations;
- stability of socio-political and national-ethnic situations.

The opposite concept of “regional interest” is the concept of threat to technological security of the region. In order to gain access to regional interests, the prevention and use of relevant threats should be noted. So, use the objective need to conduct a threat analysis.

Each region of Ukraine has its own special features that have a significant impact on its technological security. Thus, the development of innovation in different regions of Ukraine is extremely uneven, which is largely due to the level of development of technological infrastructure.

The technological security of the region aims to protect research, production, technical and innovation-technological activities from external and internal dangers and ensure the economic stability of the region, as well as to increase the competitiveness of economic entities.

Regions may have their own priorities, directions, measures, due to the peculiarities of their innovation and technological development. But those that are based on priority national interests are mandatory. These approaches determine the principles of state technological policy, which should include [5]: the priority of national interests; leveling the level and stimulating economic and technological development; providing all regions with equal conditions for development; resource provision and planning of state regional policy; mutual responsibility of both central and local authorities for non-compliance with the decisions of central authorities, if they have led to the emergence or intensification of threats to national security; providing a scientific and comprehensive approach to stimulating the development of regions; increasing the role of forecast developments in the technological development of regions; targeted state support for solving problems of technological development of regions; ensuring consistency in the formation of technological security strategies of the regions and their goals with the national interests of Ukraine in terms of technological development.

Zhavoronkova H. B. defines “technological security of the region is a state of its research, innovation-technological and production-technological potential, which allows to ensure the proper functioning

of the regional economy, sufficient to achieve and maintain the competitiveness of products and economic entities, as well as guarantee financial independence and economic stability due to their own intellectual and technological resources while controlling their exports and promoting the influx of new technologies into the region” [2].

The list of factors that have a positive impact on the level of technological security of the regions:

- growth of investment in the economy of the region;
- increasing the number of industrial enterprises in the region;
- increasing the number of specialists who perform scientific and technical work;
- increasing the number of higher education and research institutions in the region;
- reducing the degree of depreciation of fixed assets of the region;
- growth of the share of mechanical engineering and metalworking in the industry of the region;
- increasing the profitability of operating activities of industrial enterprises;
- growth of the share of manufacturing in the industrial production of the region;
- increasing the number of enterprises implementing technological innovations.

The list of factors that have a negative impact on the level of technological security of the regions:

- reduction of investment in the economy of the region;
- reducing the number of industrial enterprises in the region;
- reducing the number of specialists who perform scientific and technical work;
- reducing the number of higher education and research institutions in the region;
- increasing the degree of depreciation of fixed assets in the region;
- reducing the share of mechanical engineering and metalworking in the industry of the region;
- reducing the profitability of operating activities of industrial enterprises;
- reducing the share of manufacturing in the industrial production of the region;
- reducing the number of enterprises implementing technological innovations [3].

The following measures will ensure the technological security of the region: compliance with the interests of the region in terms of technology

development and implementation of innovations by business entities; identification of threats to regional interests, which entail a reduction in the level of technological security; assessment of probability, degree of influence and controllability of threats, allocation of risk factors and aggressive factors; conducting a systematic analysis of all components, determining their determinants to assess the level of technological security of the region; formation of regional policy and institutional transformation that will help increase the level of technological security of the region; monitoring the results of regional technological policy.

The priority areas of scientific support for solving problems of technological security are innovation policy of both the state and regions, high technology, protection of intellectual property in domestic and foreign markets, creating human resources of science and knowledge bases, including special, subject to state protection [2].

The basis of technological security of the region is the presence of its own economic and technological potential, the level of which must meet world standards and requirements of today, given that the main task of regional authorities to strengthen technological security is to facilitate the influx of new technologies while controlling their exports its economic growth and sustainable development, as well as ensuring the competitiveness of products of economic entities.

References

1. Жаворонков В. О. Стратегічне управління регіоном: економічна безпека, планування та розвиток: монографія / В. О. Жаворонков, Г. В. Жаворонкова, В. О. Жмуденко. — Умань: ВПЦ «Візаві», 1010. 270 с.
2. Жаворонкова Г. В. Технологічна безпека регіону як складова національних інтересів технологічної безпеки держави / Г. В. Жаворонкова // Економічний вісник університету. 2013. Вип. 21(1). С. 99–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2013_21%281%29__17
3. Лойко В. В. Технологічна безпека як складова економічної безпеки / В. В. Лойко. // Ефективна економіка. 2015. № 5. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_7file:///C:/Users/Admin/Downloads/efek_2015_5_7%20\(1\).pdf](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_7file:///C:/Users/Admin/Downloads/efek_2015_5_7%20(1).pdf)
4. Технологічна модернізація промисловості України / За ред. д-ра екон. наук Л. І. Федулової; Ін-т екон. та прогноз. К., 2008. С. 331–332.
5. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України: монографія / [Федулова Л. І., Бажал Ю. М., Осецький В. Л. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової; НАНУ. К., 2011. 656 с.

Козинец Александр Николаевич
*магистрант кафедры экономической информатики
Белорусский государственный университет
информатики и радиоэлектроники
г. Минск, Республика Беларусь*

БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ В СИСТЕМАХ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ

Большие данные стали повсеместными, они стали применяться во всех сферах жизни общества. Предприятиям следовало ожидать этого — большие данные настолько сильно влияют на деятельность компании и могут предложить настолько глубокое понимание ранее темных областей, что они стали необходимы. Сфера управления человеческими ресурсами не прошла мимо. Благодаря эффективному внедрению больших данных отделы кадров, как и менеджмент предприятия, могут лучше управлять кадровым составом, находящимся в их компетенции [1, с. 42].

Для понимания больших данных сначала необходимо изучить термин «big data». Он включает в себя множество значений и идей. Он наполнен контекстным смыслом и зависит от точки зрения смотрящего; есть разные точки зрения по этому поводу, но основная точка зрения сводится к тому, что под данным определением понимаются структурированные и неструктурированные данные огромных объемов.

Управление человеческими ресурсами же можно определить как стратегический и логически последовательный подход к управлению наиболее ценным активом организации: работающими там людьми, которые коллективно и индивидуально вносят вклад в реализацию бизнес-процессов.

Использование больших данных в системах управления человеческими ресурсами разнится, но их можно разделить на несколько аргументированных пунктов:

1. Улучшение стратегического планирования. Большие данные могут изменить усилия по привлечению талантов, выбрав более правильные стратегии и выделив ключевые навыки и личностные

характеристики потенциального сотрудника успех в работе которого может быть предсказан.

2. Снижение затрат — увеличение качества отдачи сотрудников. Огромное преимущество использования больших данных в системах управления персоналом — это возможность контролировать работу персонала применяя специальное программное обеспечение, которое на основании прошлых практик может строить правильные стратегии, повышающие отдачу сотрудника при работе. При этом можно сократить затраты на создание дополнительных рабочих мест в отделе управления персоналом, а также сократить менеджмент предприятия.

3. Поиск скрытых навыков сотрудников. Анализ большого объема данных, которые могут включать прошлые проекты выполненные сотрудником, его взаимоотношение с другими сотрудниками, позволяет отследить потенциально полезные навыки сотрудника которые могли быть не увидены при найме на работу, увеличить карьерный рост, сменяемость ролей на более подходящие в структуре предприятия, повысить качество выбора сотрудников для выполнения конкретных задач.

4. Прогнозирование роста сотрудника внутри компании. На основании анализа большого объема данных, при помощи применения искусственного интеллекта, можно дать вполне четкий прогноз о том имеется ли профессиональный рост сотрудника внутри компании. На основании такого прогноза может автоматически коррелироваться заработную плату, для дальнейшего удержания потенциально ценного сотрудника и повышения мотивационной составляющей. Если же имеется деградация навыков сотрудника, можно на основании прогноза ввести дополнительные меры повышающие мотивацию и стимулирующие рост. Если же данная меры не будет способствовать росту сотрудника, а показатели будут продолжать снижаться, то анализ позволит вовремя выявить данного сотрудника и уволить для того чтобы предотвратить снижение качества выполнения всех бизнес-процессов предприятия.

5. Тренинги и развитие. Обучение персонала — важная часть обеспечения устойчивого развития бизнеса. Успешное обучение может повысить уровень знаний сотрудников и повысить их производительность. Чтобы предприятия могли сохранить преимущества человеческих ресурсов в условиях жесткой конкуренции и повысить свою прибыльность. Традиционное обучение сотрудников требует больших человеческих, материальных и финансовых ресурсов. С появлением больших данных доступ к информации и обмен ею стали более удобными. Сотрудники могут легко искать и находить информацию, которую они хотят узнать, через сеть в любое время и в любом месте. Сложное

программное обеспечение может помочь специалистам по персоналу записывать данные об изученном поведении каждого сотрудника, который не только может использовать онлайн-систему для анализа собственных потребностей в обучении, но также может выбрать свою любимую форму обучения.

6. Управление без предвзятости. На основании анализа больших объемов данных искусственным интеллектом, можно управлять работой сотрудника внутри компании основываясь на его личной и коллективной динамике, сравнивать с другими сотрудниками. Это сократит риск предвзятости отношения потенциального менеджмента и коллег к конкретному сотруднику, поможет выявлять разногласия внутри коллектива.

7. Автоматизация процессов. Аналитика конечно лишает использования «человеческого фактора» при принятии решений внутри компании в отношении управления человеческими ресурсами, но тем самым повышает справедливость и равенство сотрудников.

Большие данные меняют мир, и организации будут иметь дело с этой трансформационной волной. Руководители все еще задаются вопросом, какие новые таланты им нужны, как повысить квалификацию своих нынешних человеческих ресурсов и повысить качество управления ими [2, с. 812]. Используя технологий анализа большого объема данных в системах управления человеческими ресурсами, можно значительно повысить производительность компании и решить вопросы взаимодействия персонала. Сложное программное обеспечение, которое выполняет эти операции, не только повышает эффективность работы, но и снижает инвестиции предприятия в человеческий капитал, что позволяет быстрее достичь выполнения поставленных бизнес-процессов и сократить дополнительные затраты.

Литература

1. Siyu Zang, Maolin Ye. Human Resource Management in the Era of Big Data // Journal of Human Resource and Sustainability Studies. 2015. № 3. С. 41–45.
2. De Mauro Andrea, Greco Marco, Grimaldi Michele, Ritala Paavo. Human resources for Big Data professions: A systematic classification of job roles and required skill sets. InformationProcessing and Management // Elsevier Ltd. 2018. № 5. PP. 207–817.

Разумова Ганна Вікторівна
кандидат економічних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна

Протопопова Наталія Андріївна
старший викладач
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна

Міщенко Катерина Олексіївна
здобувач
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна

РОЛЬ АУДИТУ В ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Важливим завданням управління підприємством є його економічна безпека у довгостроковому періоді. В сучасних умовах актуальним є питання створення безпечних умов економічної діяльності підприємства. Зважаючи на сучасну нестабільну ситуацію у вітчизняній економіці, вважаємо, що доцільно розглядати, перш за все, питання внутрішніх шляхів забезпечення економічної безпеки підприємства та ролі аудиту в цьому.

Аудит дає змогу забезпечити незалежну і об'єктивну оцінку існуючої системи економічної безпеки підприємства щодо ступеня її ефективності та придатності до умов існування підприємства, враховуючи вплив як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Питанням щодо економічної безпеки підприємства займалися такі науковці, як: Т. Гордієнко, А. Заїчковський, Т. Іванюта, В. Малащенко, Д. Никифорчук, С. Ніколаюк, О. Орлик, С. Пономарьов, Т. Соколенко, В. Третяк, І. Троц, Л. Шваб. Проте, незважаючи на численні дослідження, питання щодо ролі аудиту в забезпеченні економічної безпеки підприємства залишається відкритим і дискусійним та такими, що потребують подальших досліджень.

Перш за все, необхідно визначитись зі значенням категорії «економічна безпека підприємства». Так, під економічною безпекою підприємства розуміють захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища, його спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до зовнішніх умов без негативних наслідків для себе. До того ж, економічна безпека підприємства — це найефективніше використання ресурсів, яке здатне забезпечити стабільне функціонування та розвиток підприємства [1, с. 235].

Економічна безпека — це комплекс усіх можливих заходів для забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємства в умовах нестабільності економіки. Для забезпечення ефективності діяльності та конкурентоздатності підприємства на ринку його необхідно, перш за все, забезпечити власну економічну безпеку на внутрішньому рівні.

Система економічної безпеки підприємства визначається такими елементами:

- мета;
- суб'єкти (власники, управління, персонал, інвестори);
- механізм забезпечення (функції, політика, методи, засоби управління, принципи, інструменти);
- об'єкти (фінансово-економічні показники, фінансові ресурси, персонал, інформація, техніка і технологія, активи та ресурси);
- операційні цілі [2, с. 41].

Кримчук Н. О. пропонує виділити такі ланки забезпечення економічної безпеки в умовах сьогодення можна, а саме: техніко-технологічну, фінансову та кадрову. До техніко-технологічної можна віднести: використання основних фондів; збільшення ресурсовіддачі; зменшення рівня морального і фізичного зносу тощо. Запобігання загрозам у фінансовій ланці можливе шляхом збільшення кількості ліквідних активів, що дасть змогу вчасно оплачувати борги і уникнути банкрутства [3]. До кадрової ланки можна віднести: зменшення вимушених відпусток; стимулювання трудової активності (премії, грамоти); залучення до роботи тільки кваліфікованих працівників тощо. Безумовно, шляхів забезпечення економічної безпеки набагато більше, оскільки, загрози, як основні чинники в умовах нестабільності ринку зростають.

Таким чином, контролюючи ці ланки діяльності, підприємство має можливість забезпечити безперерйне, стабільне функціонування та спрямувати ресурси на подальший розвиток.

Підприємства повинні стежити за забезпеченням економічної безпеки функціональних елементів своєї господарської діяльності. Система функціональних елементів представлена ланками, що описані

вище. У кожному зі складових закладений функціональний механізм, за допомогою якого досягається максимальна корисність. Таким чином перед кожним підприємством стоїть важливе завдання — забезпечення економічної безпеки.

Для раціонального розвитку організації суб'єкту правовідносин доцільно мати контроль над усією фінансовою, бухгалтерською та іншою документацією на фірмі. Для перевірки документації служба економічної безпеки з керівництвом проводять аудиторську перевірку. При цьому всі отримані в ході перевірки дані і результати будуть конфіденційною інформацією, відомої групі аудиторів і деяким працівникам фірми. Саме аудит є інструментом виявлення помилок і неточностей в документації. Аудит як засіб забезпечення економічної безпеки організації має досить велике значення, при цьому аудит може як забезпечити економічну безпеку, так і поставити під загрозу все підприємство в цілому.

Таким чином, застосування аудиту як інструменту забезпечення економічної безпеки підприємства має великий потенціал. Якщо служба економічної безпеки передбачає наявність проблем в економічному секторі, варто негайно звертатися за допомогою в аудиторські фірми. Економічна безпека, є комплексом заходів, що сприяють стабільному функціонуванню підприємства в умовах економічної нестабільності як в країні, так і за її межами. Основні шляхи забезпечення економічної безпеки в умовах євроінтеграційних процесів та нестабільності ринку, є: техніко-технологічна, фінансова та кадрова. Отже, якщо контролювати кожен ланку на внутрішньому рівні, вважаємо, що підприємство буде спроможне та конкурентоздатне на зовнішньому рівні.

Література

1. Юрович Л. Економічна безпека підприємства: сутність, чинники впливу, основні проблеми // 66-та студентська науково-технічна конференція. Секція «Економіка і менеджмент»: збірник тез доповідей. Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. С. 234–237.

2. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук, [за ред. Т. Г. Васильціва]. Львів, 2012. 386 с.

3. Кримчук Н. О. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства // Науковий блог. Національний університет «Острозька академія». 2018. URL: <https://naub.oa.edu.ua>.

Секція 6. ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

Гльків Наталія Володимирівна
кандидат юридичних наук, доцент
Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна

ПРАКТИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМИ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Адаптація національного законодавства до стандартів та загальноприйнятих у країнах Європейського Союзу вимог зумовила трансформаційні перетворення у різних сферах суспільної дійсності України, а відповідно призвела до необхідності формування нових підходів до змісту, форм й методів освітньої діяльності у закладах вищої освіти України. Невід’ємною складовою загальної реформи вищої освіти є вдосконалення системи підготовки юристів.

Однією із структурних змін у системі вищої юридичної освіти повинна стати зміна у підходах до поєднання теоретичного та практичного навчання під час підготовки правників та перерозподілом уваги при підготовці на користь практичної складової в освітніх програм підготовки правників. Існує великий розрив у співвідношенні часу для формування теоретичних знань та практичних навиків. У Стандарті вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1379, визначено, що із 240 кредитів ЄКТС не менше 10 кредитів повинно спрямовуватися на практику в юридичних особах публічного та приватного права, які здійснюють діяльність з правозастосування. Певний прогрес відбувся із прийняттям і введенням в дію наказом МОН України від 17.08.2020 р. № 1053 Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти для отримання освітнього

ступеню вищої освіти «магістр» за спеціальністю 081 «Право» у галузі знань 08 «Право», у якому визначено, що в обсязі освітньо-професійної програми, який становить 90 кредитів ЄКТС, передбачається мінімум 30 кредитів для проходження практики.

На цьому аспекті реформування юридичної освіти неодноразово наголошувалося у науковій літературі [1, с. 123].

Придїлена увага цїй формї підготовки фахівців і на законодавчому рівні. Так, у ст. 50 Закону України «Про вищу освіту» практична підготовка осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, виокремлена серед форм організації освітнього процесу та видів навчальних занять. Однак, ці законодавчі положення, маючи основоположний характер для регулювання освітніх відносин, не вміщують реального механізму їх реалізації. Зокрема ч. 3 ст. 51 цього Закону зазначає, що проходження практики студентом здійснюється відповідно до законодавства. На сьогодні таким єдиним нормативним актом є Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затв. наказом МОН від 08.04.1993 р. № 93. Але розвиток та урізноманітнення суспільних відносин з урахуванням змін у економічній та юридичній сферах, розширення сфери надання послуг у сфері юридичної освіти, важливість навичок працювати в команді та побудови координаційних зв'язків між суб'єктами правозастосовчої діяльності вимагають формування нової ефективної системи практичної підготовки майбутніх правників.

У проєкті Концепції розвитку юридичної освіти питанням практичної підготовки придїлена певна увага [2]. Окреслюючи як проблему, яка потребує розв'язання, невідповідність змісту юридичної освіти і якості підготовки в правничих школах сучасним вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним демократичним суспільством, глобальним тенденціям розвитку та завданням професійної діяльності правників у різних сферах діяльності, як її прояв визначено недостатній рівень практичних навичок у значній частини випускників правничих шкіл України. Причиною такого стану визнається відсутність або недостатність практичної складової у більшості освітніх програм підготовки правників.

У проєкті Концепції наголошується на потребі долучення правників-практиків до освітнього процесу. Погоджуючись певною мірою з цим, слід вказати на певні прогалини у такому вирішенні проблеми, зокрема через пропоноване залучення правників-практиків до викладання окремих курсів чи проведення занять для здобувачів юридичної освіти. По-перше, їх залучення до викладання для проведення занять з окремих тем через бінарні лекції, ознайомлення із

окремими правозастосовчими проблемами тощо, не є новітнім заходом і активно застосовується й зараз, по-друге, залучення до викладання окремих курсів викликає складність у реалізації через встановлені ліцензійні умови до кадрового складу науково-педагогічних працівників, адже представники правничих спільнот можуть не відповідати відповідним вимогам; по-третє, фахівці-практики, як правило, не володіють сучасними педагогічними технологіями, необхідним спектром ефективних методик викладання, насамперед інтерактивних, не достатньо ознайомлені із психолого-педагогічними основами роботи зі студентами; по-четверте, практики високого рівня будучи затребуваними у професійній діяльності не володіють часовими можливостями для проведення занять, що відбуваються згідно розкладу, а також підготовкою до систематизованого викладу матеріалу з урахуванням рівня підготовки здобувача на тому чи іншому курсі навчання.

Таким чином, такий спосіб вирішення проблеми носить відверто поверхневий характер, не ґрунтується на реальному стані навчально-методичного та кадрового забезпечення освітнього процесу. Слід врахувати, що на сьогодні не виникає труднощів у питанні масиву інформації, так як існує велика кількість наукової літератури та багато інформації у мережі Інтернет, а проблема в уміннях викладача застосувати професійні методи, які б допомогли навчити майбутніх фахівців формам і прийомам використання першоджерел, критичному аналізу законодавства, самостійному пошуку розв'язання юридичних питань.

Разом з тим доцільним та необхідним є залучення представників професійних правничих спільнот до розробки освітніх програм та навчальних планів правничих шкіл, а також необхідності створення професійних стандартів, до процедур акредитації освітніх програм та інституційної акредитації правничих шкіл. Для вирішення цього завдання слід активізувати участь професійних правничих спільнот, зокрема саморегульвних професійних організацій правників у цьому процесі, змінивши їх роль зі сторонніх спостерігачів-критиків на зацікавлених стейкхолдерів. Ефективне розв'язання цих питань неможливо здійснити без підтримки як органів системи освіти, так і без зусиль та бажання інших державних і недержавних організацій.

Розробники проекту вбачають, що способом розв'язання проблеми є проведення комплексної реформи юридичної освіти, включаючи суттєве посилення в освітніх програмах практичної складової. Серед названих заходів — встановлення мінімального обсягу практичної підготовки (не менше 30 кредитів ЄКТС) (що є вже реалізованим у Стандарті), здійснення взаємного моніторингу з боку правничої школи, баз практики та відповідних професійних правничих спільнот,

за проходженням практики та розвиток юридичних клінік й впровадженню в освітній процес навчальних курсів з юридичної клінічної практики.

Підтримуючи важливість таких заходів, слід зауважити, що основні ж проблеми пов'язані з відсутністю ефективних методичних рекомендацій та механізмів контролю, неупередженої оцінки результатів практичної підготовки студентів. Набуття практичних навичок часто є формальними, а їхня комплексність та ґрунтовність пов'язується з матеріалами звіту чи якістю зібраних під час практики формальних документів [3, с. 124].

Оскільки результати навчання мають корелюватися з компетентностями випускника, то для визначення програмних результатів навчання, що повинно здійснюватися зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, доцільною є розробка т.зв. «чек-листів», складених на підставі матриці відповідності визначених Стандартом вищої освіти результатів навчання та компетентностей, із орієнтовними критеріями оцінювання, а також можливістю для зауваг і пропозицій від стейкхолдерів. Вони у сукупності із іншими матеріалами практики повинні стати підставою для оцінювання результатів проходження практики здобувачем вищої юридичної освіти. Ефективність освітньої організації залежить від грамотно вибудованої взаємодії з зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами.

Вдосконалення системи практичної підготовки є невід'ємною складовою реформи вищої юридичної освіти, та має на меті підготовку фахівців-правників, конкурентноспроможних на ринку юридичних послуг.

Література

1. Фігель Ю. О. Роль практичної професійної діяльності в освітньому процесі студентів юридичних спеціальностей // Право і безпека. 2010. № 4. С. 122–126.
2. Проєкт Концепції розвитку юридичної освіти. URL: [http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/konczepczija-vdoskonalennya-pravnichoyi-\(yuridichnoyi\)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standartiv-vishhoyi-osviti.html](http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/konczepczija-vdoskonalennya-pravnichoyi-(yuridichnoyi)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standartiv-vishhoyi-osviti.html)
3. Більченко В. В. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні // Теорія та практика правоохоронної діяльності: Міжн. наук.-практ. конференція (11 листопада 2016 р.) / упор. Ю. С. Назар. Львів: ЛьвДУВС, 2016. С. 42–45.

Караханян Карина Мартинівна

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права

Національний університет «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ НА ПРИКЛАДІ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Проблемам охорони навколишнього природного середовища, збереження та відновлення природних ресурсів, запобігання глобальних екологічних катаклізмів та зміни клімату присвячено сьогодні чимало заходів, в тому числі тих, що проводяться на міжнародному рівні. Так, зокрема, у світі відбуваються зміни у підходах до формування енергетичної політики держав: шляхом переходу від застарілої моделі функціонування енергетичного сектору, в якому домінували великі виробники, викопне паливо, неефективні мережі, недосконала конкуренція на ринках природного газу, електроенергії, вугілля — до нової моделі, в якій створюється більш конкурентне середовище, вирівнюються можливості для розвитку й мінімізується домінування одного з видів виробництва енергії або джерел та шляхів постачання палива. Разом з цим, перевага надається підвищенню енергоефективності й використанню енергії із відновлюваних та альтернативних джерел.

Запровадження «зеленої» енергетики та використання відновлюваних джерел енергії дозволить зменшити навантаження на довкілля, а також здійснити його раціональне використання в глобальному масштабі. Саме тому виникає потреба в дослідженні досвіду країн-світових лідерів у вказаній галузі, аби запозичити передовий досвід та вдосконалити національне законодавство та енергетичний сектор країни. З урахуванням наведеного, тема дослідження не викликає сумніву, оскільки дбайливе та заощадливе природокористування є запорукою екологічної безпеки як складової національної безпеки.

Отже, одними з країн-лідерів в питаннях виробництва енергії з альтернативних джерел виступають країни Латинської Америки,

зокрема, Бразилія, Аргентина, Гондурас, Уругвай, Чилі, Болівія. Ще в 70-х роках минулого століття під час першої хвилі нафтової кризи уряд Бразилії впровадив програму щодо використання алкоголю як палива (National Fuel Alcohol Program). Реалізація програми не викликала суттєвих ускладнень, оскільки Бразилія є одним з найбільших світових виробників цукру та цукрового очерету. Проте уряд допомагає приватному бізнесу реалізовувати цю програму, надаючи додаткові податкові пільги та преференції. Так, наприклад, до вказаних стимулюючих заходів підтримки виробників біоетанолу, яких роблять із цукру, належить положення законодавства щодо обов'язкового вмісту останнього в паливі на рівні 20% — 25%. Тим самим, держава забезпечує існування ринку збуту виготовленої продукції. Для споживачів, тим часом, встановлюються субсидії у вигляді невисокої ціни на таке пальне, що робить його доступним для споживання.

Останніми роками Латинська Америка досягла значних успіхів у використанні вітрових, сонячних, геотермальних енергетичних ресурсів, а також біопалива. Якщо років п'ять тому йшлося про енергетичну революцію, то сьогодні можна сміливо говорити про те, що ці країни є одними зі світових лідерів в питаннях альтернативної енергетики. Наприклад, Бразилія — є першою крупною індустріальною державою, яка досягла рекордної частки відновлюваної енергетики. Згідно із Національною доповіддю про енергетичний баланс, 88,8% електроенергії країни виробляється із відновлюваних джерел. Аргентина нещодавно вперше в історії увійшла до першої десятки Глобального індексу інвестиційної привабливості країн з відновлюваними джерелами енергії Ernst & Young та за допомогою Всесвітнього банку планує виробляти 20% своєї електроенергії із альтернативних джерел. Такі плани є цілком реальними, оскільки у склад Аргентини входить унікальний природний регіон Патагонія, що характеризується такими ресурсами сонця та вітру, аналогів яким нема в світі. Розквіт альтернативної енергетики Аргентини припадає на період з 2017 року, коли було проголошено Рік відновлюваних джерел енергії. Найбільш розвинутими напрямками є вітрова, сонячна, гідро та біоенергетика.

Статистичні дані свідчать про те, що Гондурас займає друге місце після Чилі за показниками сонячної енергетики. Сьогодні близько 52% електроенергії країни виробляється з відновлюваних джерел енергії, головним чином на гідроелектростанціях. Відповідно ж до офіційних намірів — до 2038 року частка відновлюваних джерел енергії має зрости до 80%.

Нормативно-правове забезпечення розвитку альтернативної енергетики країн Латинської Америки складається із національного

законодавства, що закріплює схожі положення енергетичної політики, основними з яких виступають: гарантії економічної та енергетичної безпеки, політика збереження навколишнього природного середовища та екологічна безпека, забезпечення застосування стимулюючих заходів, зокрема, державні дотації та субсидії, інвестиції в енергетичний сектор, податкові пільги, державна підтримка виробників відновлюваної енергетики.

З урахуванням всього вищенаведеного, а також спираючись на положення національних програм та доповідей офіційних представників країн Латинської Америки на міжнародних заходах, присвячених енергетиці, варто зазначити, що основною метою регіону є виробництво 70% енергії з відновлюваних джерел вже до 2030 року. Саме запровадження конкурентоспроможних альтернативних джерел енергії, таких як сонце, вітер, біомаса та інших, виступає першочерговим завданням.

Халюк Сергій Олександрович
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЯК ФАКТОР НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ УКРАЇНИ ТА ВІДПОВІДНИХ ОРГАНІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Сфера суспільних відносин, яка регулює утворення та функціонування судової влади в останні десятиліття, все більше вимагає конституційного закріплення, що є важливим фактором забезпечення її незалежності. В системі судової влади Конституція України закріпила положення про такий конституційний орган як Вища рада правосуддя. Згідно Закону України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 року — це є колегіальний, незалежний конституційний орган державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів.

Органи, які за функціональним призначенням є відповідними Вищій раді правосуддя, також, у переважній більшості, мають конституційний статус, що підкреслює їх місце та роль в державі та гарантії незалежності. Доречно зауважити, що у світовій конституційній практиці правовий статус подібних до Вищої ради правосуддя органів визначається обсягом закріплених повноважень. А тому залежно від сфери компетенції в одних країнах (Іспанія, Грузія, Угорщина, Колумбія, Алжир) Ради призначаються для управління судовою системою, в інших — для формування кадрового складу суддівського корпусу (Португалія, Італія, Туреччина, Республіка Болгарія, Ліван, Казахстан) та для забезпечення незалежності судів та суддів (Польща, Молдова). Крім того, залежно від визначеного конституційного

статусу, в різних країнах світу сфера впливу відповідних Рад різна. Так, в одних країнах повноваження Рад розповсюджуються виключно на суди (Молдова, Польща, Словенія), в інших — на суди та прокуратуру (Італія, Іспанія, Румунія), а в деяких, наприклад, на суди, прокуратуру та слідство (Болгарія).

Водночас, базові засади незалежності органів, які покликані забезпечити формування та функціонування суддівського корпусу шляхом безпосередньої участі у доборі кандидатів на посади суддів, їх призначенні та звільненні з посад закладені низкою міжнародних актів. Серед таких актів можна виокремити універсальні стандарти, присвячені функціонуванню судової влади, в тому числі систем відбору, призначення та просування суддів, які містяться в Основних принципах ООН, що стосуються незалежності судових органів, схвалених Генеральною асамблеєю ООН. Зокрема, в Основних принципах незалежності судових органів, які схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року серед іншого йдеться про те, що незалежність судових органів гарантується державою і закріплюється в конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів і дотримуватися її (п. 1). В «Проекті загальної декларації незалежності правосуддя» («Декларації Сінгві») зазначається, що у випадках, коли закон передбачає дискреційне призначення судді на посаду при його призначенні чи обранні, таке призначення має здійснюватися судовими органами або вищою судовою радою, якщо такі органи існують (п. 13) [1].

При цьому існує значна кількість регіональних європейських стандартів, які визначають загальні принципи і гарантії, які також підлягають імплементації за певних умов. Наприклад, в рамках Ради Європи одним із найбільш фундаментальних міжнародних актів у сфері судочинства є Рекомендація СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, яка ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 року. Вона містить основні принципи незалежності функціонування судової системи і спрямована на встановлення і зміцнення незалежності суддів як носіїв судової влади. Зазначається, що ради суддів повинні демонструвати найвищий рівень прозорості щодо суддів та суспільства, вдосконалюючи попередньо встановлені процедури та приймаючи обґрунтовані рішення. Під час виконання своїх функцій ради суддів не повинні втручатись у незалежність окремих суддів.

Дані стандарти не мають обов'язкової сили, проте тісно пов'язані з обов'язковими міжнародно-правовими нормами, які лежать в їх

основі. До того ж, міжнародні стандарти у сфері судоустрою мають важливе значення, адже головна їх роль спрямована на втілення у національному законодавстві незалежно від юридичного характеру. Ще Концепцією судово-правової реформи в Україні, схваленою Верховною Радою України 28 квітня 1992 року [2], були визначені пріоритетні завдання побудови справедливого та незалежного правосуддя в Україні, які й досі залишаються актуальними для вітчизняної судової правозастосовної практики.

Таким чином, узагальнюючи, можна зауважити на тому, що незалежність судової влади та її органів є визначальними ознаками правової держави, в якій кожен має право на судовий захист своїх прав і свобод. Незалежність та недоторканість суддів встановлена в Україні як конституційний принцип організації та функціонування судів із метою забезпечення права осіб на такий захист. В той же час, проблема забезпечення незалежності Вищої ради правосуддя України є актуальною і для багатьох країн, де існують відповідні органи, що спричинило появу окремих міжнародних актів, які визначають загальні засади функціонування цих органів. Специфіка міжнародного права накладає свій відбиток на відповідні міжнародні стандарти, які традиційно поділяються на обов'язкові та консультативні. При цьому, забезпечення незалежності Вищої ради правосуддя та відповідних органів зарубіжних країн шляхом формування системи правових гарантій сприятиме здійсненню реалізації правосуддя як необхідної передумови належного виконання судом своїх конституційних функцій із забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження і забезпечення яких є головним обов'язком держави.

Література

1. Проект Всеобщей декларации о независимости правосудия («Декларация Сингви») // Международные принципы, касающиеся независимости и подотчётности судей, адвокатов и прокуроров. Женева: Международная комиссия юристов, 2013. С. 105–119.
2. Концепція судово-правової реформи в Україні // Відом. Верхов. Ради України. 1992. № 30. Ст. 426.

Шморгун Ярослава Олександрівна
аспірантка
Відкритого Міжнародного університету
розвитку людини «Україна»
м. Київ, Україна

ПОНЯТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГРОМАДЯНИНА У РАЗІ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ДЕРЖАВИ З ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПОЗИЦІЙ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Свобода людини в суспільстві характеризується гарантованими людині правами, і перш за все — це право на особисту недоторканність. Людина не може бути безпідставно позбавлена волі, і взяття під варту допустимо тільки за постановою суду [1]. Людина має право на недоторканність свого приватного життя, на таємницю листування. Житло людини недоторкане, ніхто не має права проникати в житло проти волі особи, яка в ньому мешкає. Людина користується правом на свободу пересування і вибір місця проживання в країні, має право вільно виїжджати за межі країни і безперешкодно повертатися [1]. Громадянин має право на всі прояви духовної свободи: свободу думки, свободу слова, свободу інформації, свободу совісті і релігії. Кожен має право визначати свою національну належність, громадянин має право на участь в управлінні справами суспільства, право на доступ до державних посад, право на участь у будь-якій громадській організації. Громадяни мають право на мирне проведення мітингів і демонстрацій.

У цьому контексті варто зупинитись на відповідальності громадянина у разі порушення законів держави. З усіх різновидів відповідальності кримінальна відповідальність вважається найбільш суворою, і тому її застосування поставлено у межі загальновизнаних прав людини з дотриманням верховенства права. Перш за все слід зупинитись на презумпції невинуватості. У сучасному формулюванні ця презумпція звучить так: кожен обвинувачений у злочині вважається невинним, доки провину не буде доведено в передбаченому законом порядку і встановлено вироком суду, який набрав законної сили. Обвинувачений не зобов'язаний доводити свою невинність [2].

Розглядаючи концептуальні характеристики прав людини, зупинимось на економічних правах громадян, які стосуються їх майнового становища, трудової діяльності і соціальних гарантій. Найважливіше право в цій групі — право бути власником, тобто право володіти, користуватися і розпоряджатися своїм майном й іншими об'єктами власності як індивідуально, так і спільно з іншими особами [2]. До прав власності дотичні право на підприємницьку діяльність і право успадкування. Право на працю включає вільний вибір роботи, професії та роду занять, забезпечення здорових і безпечних умов праці, а також заборона примусової праці. До числа соціальних прав належать права на медичну допомогу, пенсії, допомоги, освіти, житло та ін. Основна і найважча проблема в реалізації цих прав — питання їх вартості [4, с. 72].

Обов'язки громадян нерозривно пов'язані з правами, і кожен громадянин в суспільстві зобов'язаний їх виконувати. Суспільство тримається на виконанні громадянами своїх обов'язків, без цього суспільство перетворилося б в некеровану спільноту. Обов'язок — це об'єктивна потреба, належна поведінка особистості. Слід наголосити, що така об'єктивна потреба у визначеній поведінці не завжди суб'єктивно визнається індивідом, що може призвести до відступу від вимог норми. Отже, обов'язок — це як потрібна, так і ймовірна поведінка. Особистість робить свій вибір не лише в сфері юридичних вимог і приписів. На цей вибір можуть впливати й інші норми, які мають асоціальну спрямованість [3, с. 205]. У цьому контексті обов'язок не буде реалізовано. Обов'язок — це ймовірна поведінка, й тому за сприятливого та позитивного ставлення особистості до її реалізації в об'єктивно потрібну поведінку настає лише за певних умов, передбачених правовою нормою.

Коло обов'язків за кількісним складом набагато менше від переліку прав. Це можна пояснити тим, що права громадян охоплюють всі сторони суспільного життя, а обов'язки орієнтовані лише на збереження і підтримку громадського порядку. На нашу думку, перший обов'язок громадян сучасного цивілізованого суспільства — сплата податків, які становлять фінансову базу держави, з якої покриваються витрати на соціальні потреби [5, с. 120]. Сплата податків — основний і єдиний економічний обов'язок громадян, інші ж обов'язки — це дотримуватися законів держави. Особливий обов'язок становить несення військової служби, що надзвичайно актуально для України у зв'язку з воєнною агресією Росії на сході України та анексією Автономної Республіки Крим [5, с. 56].

Отже, можна констатувати, що права і обов'язки фіксують складну систему взаємозв'язків держави та особистості, засновану на

демократичних принципах. Такі взаємозв'язки і відносини формується в результаті дії об'єктивних закономірностей суспільного розвитку, які обумовлюють обсяг і характер прав і обов'язків громадян. Юридичні права і обов'язки визначають найважливіші параметри поведінки особистості в структурі громадських зв'язків суспільства, права, свободи і обов'язки особистості, що утворюють правовий статус, регулюють відносини особистості з державою, суспільством, співгромадянами. Зразки поведінки, сформульовані у вигляді прав і обов'язків, — це цінності, в яких відображені уявлення про належне, потрібне, доцільне, справедливе і законне [4, с. 123].

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Кавун В. Ф. До проблеми правового регулювання статусу осіб з множинним громадянством // Міжнародне право ХХІ століття: сучасний стан та перспективи розвитку: кол. монографія. Львів: Піраміда, 2013. 485 с.
4. Теорія держави і права: навч. посібник. За ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 368 с.
5. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2017. 492 с.

**ГО «МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР
РАЗВИТИЯ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»**

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ «ИНТЕРНАУКА»

Сборник тезисов научных трудов

VI МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:

**«НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ:
ПАРАДИГМА ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ»**

Прага, Чехия

«15» февраля 2021

Издано в авторской редакции

Адрес: Украина, г. Киев, ул. Павловская, 22

Контактный телефон: +38(044) 222-5-889

E-mail: info@international-science.com

<http://international-science.com>

<http://inter-nauka.com>

Подписано в печать 28.02.2021. Формат 60×84/16

Бумага офсетная. Гарнитура SchoolBookAS. Печать на дупликаторе.

Тираж 100. Заказ № 435.

Цена договорная. Напечатано с готового оригинал-макета.

Напечатано в издательстве ООО «Центр учебной литературы»

Свидетельство про внесения субъекта издательской деятельности в
государственный реестр издателей, изготовителей и распространителей
издательской продукции: Серия ДК № 2458 от 30.03.2006